

**Corporate Governance in Nederland: Een
Onderzoek naar de Stand van Zaken in het
Boekjaar 2012 en de Ontwikkelingen ten
opzichte van het Boekjaar 2011**

School of Economics and Management
Department of Organization and Strategy
12 december 2013

Corporate Governance in Nederland

Een Onderzoek naar de Stand van Zaken in het Boekjaar 2012 en de Ontwikkelingen ten opzichte van het Boekjaar 2011

Dr. Gerwin van der Laan
Dr. Sarai Sapulete
Tilburg University

Dr. Annette van den Berg
Utrecht University School of Economics

Mr. Dr. Wesley Kaufmann
Prof. Dr. Hans van Ees
Rijksuniversiteit Groningen

Tilburg, 12 december 2013

Inhoudsopgave:

1.	Inleiding	3
2.	Het algemene beeld van de uitleg	
2.1	Totaaloverzicht van aangetroffen uitleg gerangschikt naar principe	5
2.2	Het effect van de strengere voorwaarden van de Monitoring Commissie	9
2.3	Conclusie	11
3.	Het algemene beeld van de toepassing en naleving	
3.1	Totaaloverzicht van toepassing en naleving	12
3.2	Overzicht van toepassing en naleving van specifieke bepalingen	13
3.3	De mate waarin toepassing verondersteld moet worden	20
3.4	Conclusie	23
Bijlagen		
1	Lijst vennootschappen	
2	Naleving op niveau best practice bepaling	
3	Naleving op niveau deelbepalingen	

1. Inleiding

Dit rapport geeft een beknopt overzicht van het onderzoek¹ naar corporate governance in Nederland. Meer specifiek wordt de toepassing, uitleg en niet-naleving van de Nederlandse corporate governance code ('de code') behandeld betreffende het boekjaar 2012 en de veranderingen ten opzichte van het daaraan voorafgaande jaar. Deze inleiding geeft de vraagstelling en de onderzoeksmethode weer. Het tweede hoofdstuk betreft de uitleg van niet-toepassing, terwijl het derde hoofdstuk de toepassing en niet-naleving van de code in kaart brengt.

Het onderzoek geeft antwoord op twee met elkaar samenhangende deelvragen:

- Wordt de code – in casu de principes en best practice bepalingen – toegepast?
- Wordt, indien van toepassen geen sprake is, uitgelegd waarom de betreffende codebepaling niet wordt toegepast en hoe wordt deze uitleg geformuleerd?

Een vennootschap kan een bepaling uit de code toepassen of uitleg geven waarom zij deze niet toepast. Het naleven van een bepaling wordt gedefinieerd als het toepassen dan wel uitleggen. De Code wordt in hoge mate toegepast en/of uitgelegd in het boekjaar 2012; met andere woorden de naleving is hoog. Indien sprake is van niet-naleven, handelt de vennootschap wat die bepaling betreft in strijd met de wet.²

Het onderzoek betreft vrijwel alle fondsen van de AEX, AMX en AScX-index en een aantal lokale fondsen. In totaal betreft het 96 Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen (zie Bijlage 1). Van deze fondsen zijn de publiek toegankelijke bronnen geraadpleegd teneinde de toepassing en de naleving van de vennootschappen te onderzoeken. Tevens is de letterlijke uitleg die vennootschappen verschaffen voor niet-toepassing verzameld en geanalyseerd middels inhoudsanalyse.

De onderzoeksmethode is gerepliceerd van eerdere rapportages, zie www.mccg.nl voor de betreffende rapporten. Ten behoeve van de inventarisatie van uitleg zijn de letterlijke tekstpassages overgenomen uit de corporate governance paragrafen van de jaarverslagen. Deze zijn, evenals in voorgaande jaren, geclassificeerd in een negental categorieën, naar gelang de aard van de uitleg. De bevindingen ter zake de uitleg in het boekjaar 2012 alsmede de vergelijking met het boekjaar 2011 zijn weergegeven in Paragraaf 2 van het onderhavige rapport. Daarbij is specifiek aandacht besteed aan de implicaties van de richtlijnen die de Monitoring Commissie heeft opgesteld ter zake het argument van tijdelijke afwijking en de eigen regeling voor de mate waarin de uitleg in de ogen van de commissie acceptabel is.

Voorts is voor de beursgenoteerde vennootschappen geïnventariseerd in welke mate de best practice bepalingen uit de code toegepast en nageleefd worden. Daarbij dienen drie opmerkingen

¹ De auteurs zijn Michiel de Roo, BSc, erkentelijk voor zijn assistentie bij de totstandkoming van dit rapport.

² Voor de volledigheid wijzen wij erop dat in deze de terminologie van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code wordt gevolgd. De wetgever gaat uit van een andere benadering: volgens de wetgever komt *naleven* neer op het strikt volgen van een best practice bepaling. *Toepassen* daarentegen omvat in de benadering van de wetgever het naleven én het geven van uitleg voor het niet-naleven van een best practice bepaling.

te worden gemaakt. Ten eerste, het aantal vennootschappen waarop een bepaling van toepassing is, kan per bepaling of zelfs per onderdeel van een bepaling verschillen. Zo is het al dan niet toepassen van bepalingen betreffende het verstrekken van opties alleen relevant voor die vennootschappen die opties als onderdeel van de bezoldiging verstrekken. Alle percentages en aantallen hebben uitsluitend betrekking op vennootschappen waarvoor de desbetreffende best practice bepaling in het boekjaar 2012 actueel is. Bij sommige best practice bepalingen gaat het hierbij om zeer kleine aantallen, hetgeen tot grote variatie in de (toepassings)percentages kan leiden. Ten tweede is bij de analyse dezelfde, strenge, methode gevolgd als in het voorgaande onderzoek: een bepaling is niet-nageleefd wanneer minimaal één van de deelbepalingen niet nageleefd is. Het is van belang deze methodische keuze mee te wegen, vooral bij de interpretatie van bepalingen die uit een aanzienlijk aantal deelbepalingen bestaan. Ten derde, de code bevat ook bepalingen die een intentie weergeven, of een bepaalde vormgeving van de statuten aanbevelen. De naleving van dergelijke best practice bepalingen is niet expliciet via verifieerbare handelingen te inventariseren. Deze bepalingen zijn in het onderzoek buiten beschouwing gelaten, net als in het onderzoek over 2011. Evenals in het voorgaande nalevingsonderzoek is gekeken naar de mate waarin toepassing verondersteld moet worden, het zogenaamde 'impliciet toepassen'.

December 2013

Tilburg, Utrecht en Groningen

2. Het algemene beeld van de uitleg

In dit hoofdstuk van het rapport wordt de door vennootschappen aangedragen uitleg met betrekking tot niet-toepassing van best practice bepalingen uit de Code ("explain") in kaart gebracht en geanalyseerd. Het eerste deel van dit hoofdstuk geeft een algemeen beeld van de door vennootschappen aangedragen uitleg met betrekking tot bepalingen en principes uit de Code.

De Monitoring Commissie heeft in haar rapport over de toepassing en naleving van de Code over het boekjaar 2010 tevens een aantal nadere voorwaarden uiteengezet omtrent de validiteit van bepaalde categorieën uitleg. In het bijzonder zijn er vereisten geformuleerd waaraan uitleg betreffende de tijdelijkheid van afwijkingen, alsmede het hanteren van eigen regelingen door de vennootschap, moet voldoen om als acceptabele uitleg geclassificeerd te worden. Evenals vorig jaar zullen in het tweede deel van dit hoofdstuk de specifieke argumenten met betrekking tot deze twee categorieën uitleg nader in kaart worden gebracht. Daarnaast zullen wijzigingen ten opzichte van het boekjaar 2011 worden geanalyseerd daar waar het tijdelijke uitleg en eigen regelingen betreft.

2.1 Totaaloverzicht van aangetroffen uitleg gerangschikt naar principe

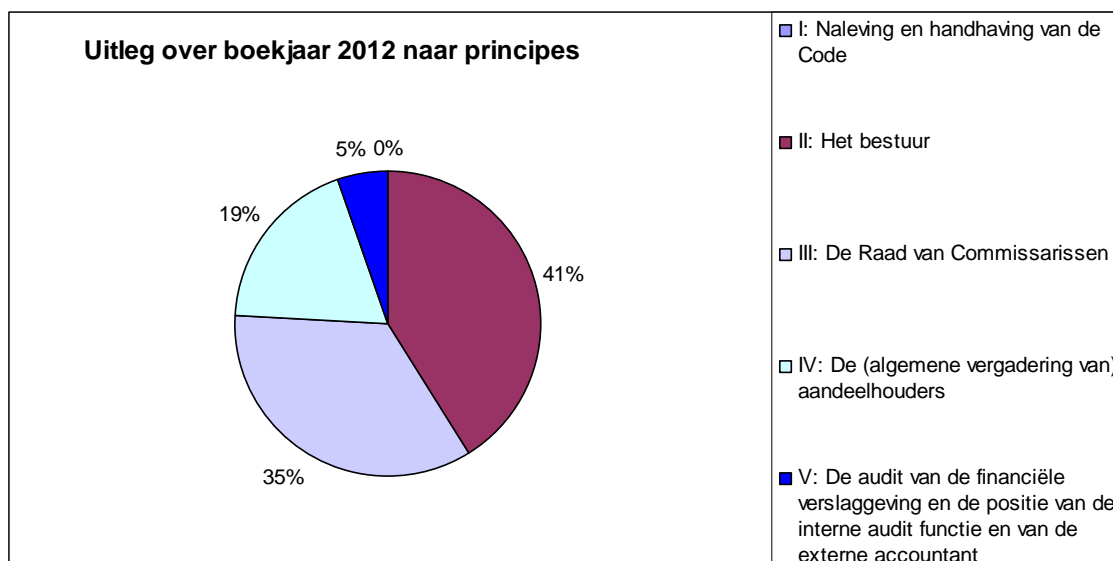
Over het boekjaar 2012 was er een minimale stijging in het gemiddelde aantal uitgelegde best practice bepalingen per vennootschap (van 4,9 in 2011 naar 5,0 in 2012). De AEX en AMX vennootschappen wijken nog steeds in mindere mate af van best practice bepalingen door middel van uitleg dan de AscX en lokale fondsen, zoals te zien valt in Tabel 1.

Tabel 1 **Overzicht van het totaal aan uitleg, alsmede de gemiddelde uitleg per vennootschap naar index over boekjaar 2012 en boekjaar 2011**

Index	Totaal uitleg over 2012	Gemiddelde uitleg over 2012	Totaal uitleg over 2011	Gemiddelde uitleg over 2011
AEX	69	3,5	76	3,8
AMX	109	4,0	91	3,8
AscX	136	5,9	122	5,8
Lokaal	163	6,3	193	6,0
Totaal	483	5,0	482	4,9

Ook de onderverdeling van uitleg op basis van principes vertoont geen nieuwe dynamiek. In volgorde van belangrijkheid zijn het bestuur, de Raad van Commissarissen en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders nog steeds de meest uitgelegde onderdelen van de Code. De onderverdeling naar principes is weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1 Aangetroffen uitleg gerangschikt naar principes

Overzicht van meest uitgelegde bepalingen

De meest uitgelegde bepalingen over het boekjaar 2012 zijn weergegeven in Tabel 2a. Vanwege het feit dat drie bepalingen een gedeelde “negende plek” hebben (met elk 13 gevallen van uitleg) is het overzicht over boekjaar 2012 een top 11, in plaats van de gangbare top 10. Ter vergelijking is de top 10 over boekjaar 2011 opgenomen in Tabel 2b.

Evenals voorgaande jaren is de top 3 van meest uitgelegde bepalingen ongewijzigd. De ontslagvergoeding van bestuurders (bp. II.2.8), benoemingstermijn van bestuurders (bp. II.1.1) en communicatie naar aandeelhouders (bp. IV.3.1) zijn samen goed voor ruwweg een kwart van alle uitleg over het boekjaar 2012. Het aantal gevallen van uitleg met betrekking tot de benoemingstermijn en ontslagvergoeding van bestuurders is verder afgenomen. Aangezien bij deze bepalingen vaak het respecteren van bestaande contracten als uitleg wordt aangedragen impliceert deze bevinding dat bij de benoeming van nieuwe bestuurders rekening wordt gehouden met hetgeen in de Code wordt gesteld over de benoemingstermijn en ontslagvergoeding.

Een opvallende stijging in het overzicht van de meest uitgelegde bepalingen betreft bepaling III.3.5 (maximale zittingsperiode Commissarissen). Voor deze bepaling is een stijging van het aantal gevallen uitleg zichtbaar (van 16 naar 21). Deze stijging van 5 gevallen is volledig toe te schrijven aan vennootschappen die in het onderzoek over boekjaar 2011 ook zijn meegenomen, maar toen geen uitleg gaven bij bepaling III.3.5. Concreet lijkt dit te impliceren dat meer commissarissen de door de Code voorgeschreven maximale zittingstermijn overschrijden naarmate het moment van inwerkingtreding van de Code steeds verder in het verleden komt te liggen. Een samenvattend overzicht van het aantal vennootschappen dat bepaling III.3.5 uitlegt over het boekjaar 2012 en 2011 is gegeven in Tabel 3.

Tabel 2a Overzicht top 11 meest uitgelegde bepalingen en principes in 2012

Best practice bepaling	Aantal
II.2.8 Ontslagvergoeding bestuurders	47
II.1.1 Benoemingstermijn bestuurders	40
IV.3.1 Communicatie naar aandeelhouders	37
III.3.5 Maximale zittingsperiode commissarissen	21
III.4.3 Secretaris van de vennootschap	18
III.6.5 Reglement ten aanzien van tegenstrijdige belangen	17
II.2.5 Vereisten toekenning aandelen zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders	16
III.5 Samenstelling en rol kerncommissies Raad van Commissarissen	16
II.2.13 Overzicht bezoldigingsbeleid	13
IV.1.1 Procedure omtrent de rol van de algemene vergadering van aandeelhouders met betrekking tot benoeming of ontslag van bestuurders en Commissarissen	13
V.3 Interne audit functie	13

Tabel 2b Overzicht top 10 meest uitgelegde bepalingen en principes in 2011

Best practice bepaling of principe	Aantal
II.2.8 Ontslagvergoeding bestuurders	50
II.1.1 Benoemingstermijn bestuurders	45
IV.3.1 Communicatie naar aandeelhouders	36
III.4.3 Secretaris van de vennootschap	17
III.3.5 Maximale zittingsperiode Commissarissen	16
III.5 Samenstelling en rol kerncommissies Raad van Commissarissen	15
II.2.5 Vereisten toekenning aandelen zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders	15
IV.1.1 Procedure omtrent de rol van de algemene vergadering van aandeelhouders met betrekking tot benoeming of ontslag van bestuurders en Commissarissen	14
III.5.11 Vereisten omtrent voorzitterschap remuneratiecommissie	14
III.6.5 Reglement ten aanzien van tegenstrijdige belangen	13

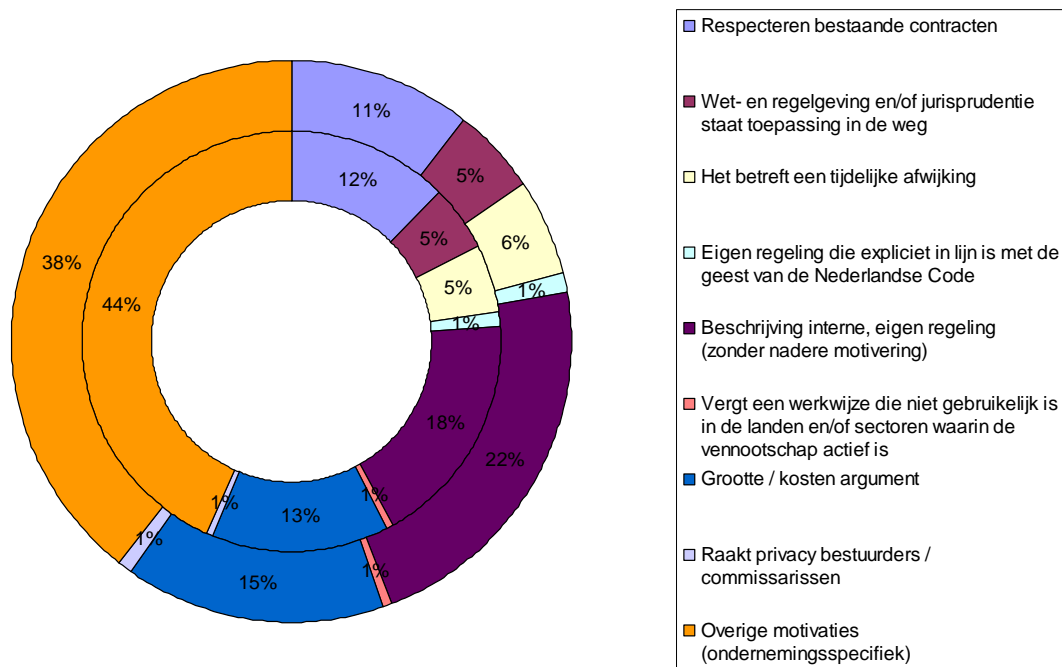
Tabel 3 Samenvattend overzicht betreffende uitleg van bepaling III.3.5

Index	Uitleg bp. III.3.5 over 2012	Uitleg bp. III.3.5 over 2011
AEX	4	4
AMX	5	3
AscX	5	3
Lokaal	7	6
Totaal	21	16

Overzicht motivatie uitleg

Met betrekking tot de motivatie voor niet-toepassing zijn een aantal wijzigingen zichtbaar ten opzichte van het voorgaande boekjaar, zoals te zien valt in Figuur 2. Het totale aandeel van ondernemingsspecifieke argumenten is over boekjaar 2012 gedaald met 6% ten opzichte van het boekjaar 2011. Tegelijkertijd zien we vooral een toename in uitleg gebaseerd op eigen regelingen (van 18 naar 22%). Deze categorie uitleg zal verderop in dit hoofdstuk nader worden geanalyseerd.

Figuur 2 Hantering typen uitleg boekjaar 2012 vs boekjaar 2011

(2012= grote cirkel, 2011 = kleine cirkel)

2.2 Het effect van de strengere voorwaarden van de Monitoring Commissie

In dit onderdeel van het verslag wordt uitleg betreffende tijdelijke afwijkingen (27 gevallen over het boekjaar 2012), alsmede door de vennootschap in het leven geroepen eigen regelingen die niet expliciet in lijn zijn met de Code (105 gevallen over het boekjaar 2012), nader geanalyseerd. Voor beide categorieën uitleg wordt bepaald welk type argumenten door vennootschappen wordt aangedragen voor niet-toepassing van de Code, alsmede een indicatie gegeven van de validiteit van deze uitleg.

Tijdelijkheid afwijking

In totaal is er 27 keer uitleg over het boekjaar 2012 aangetroffen waarbij de afwijking een tijdelijk karakter heeft. De door vennootschappen aangedragen toelichting met betrekking tot de tijdelijkheid kan globaal worden ingedeeld in de volgende drie categorieën:

- Er wordt geen concrete mededeling gedaan over het moment waarop de bepaling wordt toegepast, behalve de mededeling dat het een tijdelijke afwijking betreft (5 keer)
- De vennootschap geeft aan dat de bepaling op korte termijn zal worden toegepast, al dan niet met een concrete datum (11 keer)
- Gedurende het afgelopen boekjaar was er geen toepassing door de vennootschap, maar inmiddels wel (11 keer)

Alle uitleg uit de derde categorie (inmiddels toepassing) over het boekjaar 2012 is geclassificeerd als naleving, aangezien het tijdelijke karakter van de niet-toepassing evident is. Ook voor de tweede categorie (toepassing op korte termijn) is er sprake van naleving; in alle 11 gevallen wordt aangegeven wanneer aan de vereisten van de Code voldaan zal worden en er is geen tegenstrijdigheid met eventuele uitleg over het voorgaande boekjaar. Van de 5 gevallen van uitleg in de eerste categorie (geen vermelding van een concrete datum voor toepassing) is in slechts één geval sprake van acceptabele uitleg. Het betreft hier een ondernemingsspecifiek argument waarbij een substantiële wijziging in activiteiten van de desbetreffende vennootschap centraal staat. De overige vier gevallen van uitleg in deze categorie worden als onacceptabel aangemerkt.

Concluderend kan gesteld worden dat de kwaliteit van de uitleg betreffende tijdelijke afwijking sterk verbeterd is ten opzichte van het boekjaar 2011. Over het boekjaar 2011 werd bijvoorbeeld in 12 van de 25 gevallen geen concrete mededeling gedaan over het moment waarop de bepaling wordt toegepast, terwijl dit over boekjaar 2012 slechts 5 van de 27 keer voorkwam. Dientengevolge is het aandeel acceptabele uitleg met betrekking tot tijdelijke afwijkingen gestegen van 68% (17 / 25) over boekjaar 2011 naar 85% (23 / 27) over boekjaar 2012.

Verwijzing naar eigen regeling

Over het boekjaar 2012 is in totaal 111 keer verwezen naar een eigen regeling. Dit is een stijging ten opzichte van boekjaar 2011, waarin slechts 92 keer naar een eigen regeling verwezen werd. Van deze 111 gevallen is slechts 6 keer expliciet gemeld dat de eigen regeling in lijn is met de Code (zie ook het algemene overzicht in Figuur 2). Van de 105 gevallen waarin naar een eigen regeling wordt verwezen die niet expliciet in lijn is met de Code gaat het in 73 gevallen om uitleg die ook over het voorgaande boekjaar is opgenomen. Voor de overige 32 gevallen gaat het om nieuwe uitleg met betrekking tot een eigen regeling. Een gedeelte van deze nieuwe gevallen

(ruwweg 34%) is toe te schrijven aan twee vennootschappen die dit jaar voor het eerst zijn meegenomen in het onderzoek, maar het merendeel kan toegerekend worden aan vennootschappen die in het verleden ook in het onderzoek zijn opgenomen. Deze bevinding impliceert dat vennootschappen in toenemende mate gebruik maken van het eigen regeling argument, zonder dat hierbij een concrete link met de inhoudelijke vereisten uit de Code wordt gemaakt.

Met betrekking tot de eigen regelingen die niet expliciet in lijn met de Code zijn (105 gevallen) richten we ons op het onderscheid in typen uitleg zoals geïntroduceerd door de onderzoekers in het voorgaande verslag, te weten:

- De uitleg is beperkt tot een zeer summiere omschrijving van de eigen regeling, zonder verdere uitleg of motivatie (16 keer)
- De uitleg bevat gedetailleerde informatie omtrent de eigen regeling, maar geen motivatie (67 keer)
- De uitleg bevat gedetailleerde informatie en motivatie omtrent de eigen regeling (22 keer)

De Monitoring Commissie heeft met betrekking tot de eigen regeling in haar rapport 2011 aangegeven: "Alleen verwijzen naar eigen regeling zonder nadere motivering geldt niet als uitleg en is niet-naleving." Aangezien de motivatie van de eigen regeling alleen aanwezig is in de bovenstaande derde categorie betekent dit dat het merendeel van de verwijzingen naar eigen regelingen (83 van de 111) als niet-naleving zou worden beschouwd. Dit resulteert in een toename van het percentage onacceptabele uitleg in de eigen regelingen categorie van 74% over boekjaar 2011 naar 79% over boekjaar 2012. Een overzicht van de best practice bepalingen en principes die het meest worden uitgelegd middels een onacceptabele uitleg met betrekking tot eigen regelingen is gegeven in Tabel 4a, ter vergelijking is de informatie over boekjaar 2011 in Tabel 4b opgenomen.

Tabel 4a Overzicht bepalingen met niet-valide uitleg eigen regeling in 2012

Best practice bepaling	Aantal
IV.3.1 Communicatie naar aandeelhouders	10
II.2.8 Ontslagvergoeding bestuurders	6
II.1.1 Benoemingstermijn bestuurders	5
II.2.12 Vereisten remuneratierapport	5
II.2.5 Vereisten toekenning aandelen zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders	4
III.6.5 Reglement ten aanzien van tegenstrijdige belangen	4
III.4.3 Secretaris van de vennootschap	4
V.3 Interne audit functie	4

Tabel 4b **Overzicht bepalingen met niet-valide uitleg eigen regeling in 2011**

Best practice bepaling of principe	Aantal
IV.3.1 Communicatie naar aandeelhouders	13
II.2.5 Vereisten toekenning aandelen zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders	5
II.2.8 Ontslagvergoeding bestuurders	5
V.3 Interne audit functie	4
II.1.1 Benoemingstermijn bestuurders	3
II.2.12 Vereisten remuneratierapport	3
II.2.4 Vereisten toekenning opties	3
III.4.3 Secretaris van de vennootschap	3
III.6.5 Reglement ten aanzien van tegenstrijdige belangen	3

Uit Tabellen 4a en 4b blijkt dat, gemiddeld genomen, dezelfde bepalingen op een onacceptabele wijze worden uitgelegd door middel van verwijzing naar een eigen regeling. Aangezien het aantal gevallen van onacceptabele uitleg op basis van een tijdelijke afwijking zeer beperkt is (4 gevallen over boekjaar 2012) geeft Tabel 4a een representatief overzicht van de bepalingen die onvoldoende zijn uitgelegd over het boekjaar 2012.

2.3 Conclusie

Over het boekjaar 2012 is de hoeveelheid uitleg nagenoeg hetzelfde gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Opvallend is echter wel dat vennootschappen in toenemende mate gebruik maken van uitleg door middel van verwijzing naar een eigen regeling. Aangezien de kwaliteit van de eigen regeling argumentatie vaak te wensen overlaat, betekent dit dat de kwaliteit van de uitleg als geheel ook (iets) verminderd is. Hier staat tegenover dat uitleg betreffende tijdelijke afwijkingen duidelijk beter wordt onderbouwd en daardoor vaker als acceptabel beschouwd kan worden.

In algemene zin kan gesteld worden dat de kwaliteit van uitleg meer aandacht verdient, zeker nu de kwantiteit al geruime tijd min of meer stabiel is. Behalve de eigen regelingen lenen ook de ondernemingsspecifieke argumenten zich bij uitstek voor een nadere analyse. Deze categorie bevat een breed scala aan typen argumenten, van wisselende kwaliteit. Ook bevindt zich in deze categorie onnodige uitleg; vennootschappen geven uitleg met betrekking tot bepalingen die feitelijk worden toegepast. De bevinding dat vennootschappen dergelijke onnodige uitleg in hun jaarverslag vermelden, gekoppeld aan de constatering dat de kwaliteit van de uitleg omtrent eigen regelingen in veel gevallen onvoldoende is, laat zien dat een meer kritische blik ook bij ondernemingsspecifieke uitleg wenselijk kan zijn.

3. Het algemene beeld van de toepassing en naleving

In de volgende paragrafen komt de toepassing en naleving van de best practice bepalingen aan de orde. De gedetailleerde bevindingen zijn weergegeven in Bijlage 2 (naleving op niveau best practice bepaling) en in Bijlage 3 (naleving op niveau deelbepalingen). Derhalve is het hier geboden overzicht beknopt.

3.1 Totaaloverzicht van toepassing en naleving

In de onderstaande tabel wordt een totaaloverzicht gegeven van de toepassing en naleving door de beursgenoteerde vennootschappen. Per marktsegment wordt het aantal vennootschappen dat meegenomen is weergegeven, alsmede de minimale, mediaan en maximale nalevingsscore en toepassingsscore.

Tabel 5 **Overzicht toepassing en naleving**

	AEX	AMX	AScX	Lokaal	Totaal
Aantal vennootschappen	20	26	23	27	96
Minimale naleving	83%	79%	66%	59%	59%
Mediaan naleving	97%	90%	86%	79%	88%
Maximale naleving	100%	100%	96%	97%	100%
Minimale toepassing	78%	65%	59%	54%	54%
Mediaan toepassing	91%	84%	77%	71%	81%
Maximale toepassing	100%	97%	87%	93%	100%

Het overzicht in Tabel 5 geeft aan dat de mediaan³ van de toepassing 81 procent is en voor de naleving 88 procent. Deze getallen wijken overigens niet sterk af van het niet in de tabel opgenomen gemiddelde. Voor alle statistieken geldt dat de AEX hoger scoort dan de AMX, en zo verder.

Statistieken als deze geven een globaal overzicht, waar veel details samengenomen worden. De volgende paragraaf geeft een fijnmaziger beeld van de toepassing en naleving van de in het onderzoek meegenomen bepalingen.

³ De mediaan is het middelste getal in de rij wanneer toepassing van hoog naar laag (of andersom) gesorteerd is.

3.2 Overzicht van toepassing en naleving van specifieke bepalingen

Een detailoverzicht van de toepassing en naleving van alle deelbepalingen die in dit onderzoek zijn meegenomen is opgenomen in Bijlage 3.

De volgende bepalingen kennen maximaal twee gevallen van uitleg of niet-naleving in de volledige steekproef:

- II.1.9 inzake de responstermijn;
- II.1.10 en II.1.11 inzake een overnamebod op de vennootschap;
- II.2.6 en II.2.7 inzake optiecontracten;
- II.2.8 inzake de afvloeiingsregeling;
- II.2.9 inzake leningen aan bestuurders;
- II.3.4 inzake tegenstrijdige belangen van bestuurders;
- III.7.3 inzake leningen aan commissarissen (nimmer van toepassing);
- III.8.1. en III.8.4 inzake de one-tier bestuursstructuur;
- IV.3.7 inzake de AvA agenda; en
- IV.3.9 inzake het voorleggen van materiële wijzigingen in de corporate governance structuur aan de aandeelhoudersvergadering.

Daarenboven is er nog een bepaling waar niet-naleven maximaal twee keer voorkomt:

- II.1.5 inzake de verklaringen omtrent het risicobeheersings en –controlesysteem.

II.1.1 Benoemingstermijn bestuurders

Deze bepaling wordt door drie vennootschappen niet nageleefd. De relatief hoge naleving door uitleg van niet-toepassing valt hier op. In totaal passen 53 vennootschappen deze bepaling onverkort toe, terwijl 39 vennootschappen uitleg voor niet-toepassing verschaffen. Tabel 6 geeft de opsplitsing van deze gegevens over de verschillende fondssegmenten.

Tabel 6

Best Practice Bepaling II.1.1

Een bestuurder wordt benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Herbenoeming kan telkens voor een periode van maximaal vier jaar plaatsvinden.				
	Toepassen	Uitleg	Niet Naleven	Totaal
AEX	17	3	0	20
AMX	15	10	1	26
AScX	10	12	1	23
Lokaal	11	14	1	26
<i>Totaal</i>	53	39	3	95

Met uitzondering van de AEX vennootschappen, ligt het percentage van uitleg op een substantiële 41 procent. De bevindingen zijn vrijwel identiek aan die over het boekjaar 2011 en verschuivingen zijn goeddeels te herleiden tot wijzigingen in indexsamenstelling.

II.1.2 maatschappelijk verantwoord ondernemen

De toepassing van deze bepaling is erg hoog. In twee gevallen wordt uitleg verschaft en in zes gevallen is sprake van niet-naleving. Voor deze bepaling is het relevant vooruit te verwijzen naar

Paragraaf 3.3 waar een belangrijke kanttekening wordt geplaatst: in een substantieel aantal gevallen is de toepassing verondersteld.

In aanvulling op de toetsing van de naleving van de Code, meer specifiek de vermelding of goedkeuring door de RvC is gegeven, is voor deze bepaling gekeken naar de bespreking van MVO in het verslag van de Raad van Bestuur en in dat van de Raad van Commissarissen. Daarbij is een eerste oordeel gevormd over de vraag of deze bespreking in concrete en specifieke bewoordingen is. Tabel 7 geeft een overzicht van deze inventarisatie.

Tabel 7

Bespreking Maatschappelijk Verantwoord Ondernemene in Verslagen

Raad van Bestuur			
	Ja	Nee	Totaal
AEX			
Genoemd in verslag	14	6	20
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	14	0	14
AMX			
Genoemd in verslag	16	10	26
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	16	0	16
AScX			
Genoemd in verslag	19	4	23
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	17	2	19
Lokaal			
Genoemd in verslag	18	9	27
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	14	4	18
Totaal			
Genoemd in verslag	67	29	96
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	61	6	67
Raad van Commissarissen			
	Ja	Nee	Totaal
AEX			
Genoemd in verslag	11	9	20
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	7	4	11
AMX			
Genoemd in verslag	15	11	26
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	9	6	15
AScX			
Genoemd in verslag	12	11	23
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	7	5	12
Lokaal			
Genoemd in verslag	8	18	26
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	5	3	8
Totaal			
Genoemd in verslag	46	49	95
Waarvan in concrete en specifieke bewoordingen	28	18	46

Het is bij de interpretatie van Tabel 7 van belang rekening te houden met het schetsmatige karakter van de bevindingen. De bevindingen in Tabel 7 inventariseren de vermeldingen in de verslagen over MVO. Aangezien maatschappelijk verantwoord ondernemen voor elke

vennootschap een andere invulling kan krijgen, is het niet evident welk criterium gehanteerd moet worden voor 'concrete en specifieke' bewoordingen. Dat gezegd hebbend, valt op dat in het verslag van de Raad van Bestuur aanzienlijk meer over MVO gerapporteerd wordt dan in het verslag van de Raden van Commissarissen (70 tegen 48 procent). De rapportage van de Raden van Bestuur zijn bovendien in concretere en specifiekere bewoordingen dan die van de Raden van Commissarissen (91 tegen 61 procent). Dit is gedeeltelijk te verklaren uit het feit dat een apart hoofdstuk over MVO eerder in het directieverslag dan in het bericht van de Raad van Commissarissen is opgenomen. In het verslag van de RvC neemt de melding eerder de vorm aan van een lijst met besproken onderwerpen, terwijl het verslag van de RvB ook omvangrijker is en daardoor meer concrete en specifieke bewoordingen mogelijk maakt.

II.1.3-II.1.7 *Interne risicobeheersingssystemen*

De bepalingen omtrent interne risicobeheersings- en controlesystemen worden goed toegepast. Behoudens dat vijf (drie) lokale vennootschappen uitleggen waarom zij geen gedragscode (klokkenluidersregeling) hebben, zijn hier geen noemenswaardige afwijkingen te vermelden. De betreffende lokale vennootschappen wijzen doorgaans op de beperkte omvang van de vennootschap om de afwezigheid van een klokkenluidersregeling of gedragscode te motiveren.

II.2 *Interne beloningsverhoudingen*

Evenals in het onderzoek over 2011 is hier geïnventariseerd in welke mate vennootschappen in het remuneratieverslag melden bij de vaststelling van de totale bezoldiging voor bestuurders tevens de interne beloningsverhoudingen mee te wegen. Aangezien de code bij dit onderdeel van principe II.2 niet expliciet om een vermelding vraagt, is er logischerwijs geen uitleg van niet-toepassing aangetroffen. Wel geeft één AEX vennootschap aan dat het wenselijk is in de toekomst over de beloningsverhoudingen te rapporteren. Maar liefst 67 procent van de vennootschappen maakt een melding over interne beloningsverhoudingen.

Tabel 8

II.2aa				
Bij de vaststelling van de totale bezoldiging wordt de invloed ervan op de beloningsverhoudingen binnen de onderneming meegewogen. Maakt het remuneratieverslag hiervan melding?				
	Ja	Nee, met uitleg	Nee	n
AEX	15	1	4	20
AMX	18	0	8	26
AMS	14	0	9	23
Lokaal	15	0	9	24
<i>Totaal</i>	62	1	30	93

II.2.4-II.2.7 *Toekenning opties en aandelen*

In de eerste plaats valt op dat optieregelingen minder gangbaar zijn dan in het verleden het geval was. Aandelenregelingen bestaan daarentegen bij veel vennootschappen, met uitzondering van de lokale fondsen.

In de tweede plaats valt, evenals in het boekjaar 2011, de naleving door middel van uitleg van de blokkaderegelingen voor aandelenplannen op. In totaal leggen elf vennootschappen in 2012 de

afwijking uit, een getal dat sterk vergelijkbaar is met dat over 2011. Aandelen worden vrijwel zonder uitzondering toegekend volgens van tevoren aangegeven doelen.

Voor de bepalingen II.2.6 en II.2.7 over de uitoefenprijs is het relevant vooruit te verwijzen naar Paragraaf 3.3 waar een belangrijke kanttekening wordt geplaatst: in een substantieel aantal gevallen is de toepassing verondersteld. Tot slot dient hier opgemerkt te worden dat optieplannen (en aandelenplannen) waaronder in het boekjaar geen toekenningen gedaan zijn, niet zijn meegenomen in deze analyse, maar wel in die van de uitleg in Paragraaf 2.

II.2.8 Ontslagvergoeding

Bij bepaling II.2.8 is een aanmerkelijke verbetering in de toepassing waar te nemen. Daarbij dient opgemerkt te worden dat vergelijkingen over de jaren bemoeilijkt worden door het gegeven dat niet telkens dezelfde vennootschappen vergoedingen toekennen. Er zijn in 2012 in totaal 19 ontslagvergoedingen aangetroffen, waarvan in één geval sprake is van uitleg van afwijking terwijl in de overige gevallen de voorschriften uit de bepaling onverkort worden toegepast.

II.2.9 Leningen aan bestuurders

Drie vennootschappen verstrekken leningen aan bestuurders: twee AMX en één AScX vennootschappen. De laatstgenoemde leeft de bepaling niet na, de andere twee vennootschappen wel (middels toepassing).

II.2.10-II.2.11 Billijkheidstoets en clawback-instrument

Inzake deze twee beloningsinstrumenten die in de geactualiseerde code nieuw zijn toegevoegd, valt op dat de toepassing hoog is en dat niet-toepassing in de overige gevallen veelal wordt uitgelegd. Twee vennootschappen leven de bepaling inzake het clawback-instrument niet na. Voor deze bepalingen is het relevant vooruit te verwijzen naar Paragraaf 3.3 waar een belangrijke kanttekening wordt geplaatst: in een substantieel aantal gevallen is de toepassing verondersteld.

II.2.12-II.2.13 Bezoldiging

Van de 94 vennootschappen leven 44 de bepaling II.2.12 niet na – een lichte daling ten opzichte van het voorgaande boekjaar. De niet-toepassing is te wijten aan twee punten. Ten eerste is in dertien gevallen de beschrijving voor het bezoldigingsbeleid in het aankomende boekjaar niet aangetroffen; het remuneratierapport betreft hier zuiver de verantwoording over het afgelopen boekjaar. In 41 gevallen ontbreekt de beschrijving van de relatie tussen de bezoldiging en de doelstelling van de vennootschap. De toevoeging in de code dat hierbij het risicoprofiel van de vennootschap besproken dient te worden, is daarbij vooral van groot belang.

Aangezien bepaling II.2.13 in dit onderzoek uit 21 deelbepalingen bestaat, is volledige naleving van de bepaling slechts in een beperkt aantal gevallen aangetroffen. Slechts achttien vennootschappen passen alle deelbepalingen die voor de vennootschap relevant zijn onverkort toe, dan wel leggen niet-toepassing uit. In de overige 78 gevallen is sprake van niet-naleving op het niveau van de bepaling. Gezien de vele deelbepalingen is het opmerkelijk dat vier vennootschappen meer dan in het boekjaar 2011 alle deelbepalingen naleven (de mate waarin dit te wijten is aan samenstellingseffecten is niet onderzocht). Ter zake deze bepaling is een nadere analyse wenselijk.

Voor alle onderdelen van II.2.13 geldt dat slechts in beperkte mate niet-toepassing wordt uitgelegd: er is in de regel sprake van toepassing of niet-naleving. De enige uitzondering hierop (met zeven gevallen van uitleg) betreft de relatie tussen doelstellingen, prestatiecriteria en bezoldiging, die veelal uit concurrentieoverwegingen met uitleg niet wordt toegepast.

Schematisch overzicht

Het schematische overzicht van de bezoldiging is in negentien gevallen niet in tabelvorm aanwezig. Niettemin zijn de onderdelen van het overzicht in verreweg de meeste gevallen in het remuneratierapport dan wel de jaarrekening terug te vinden. De enige uitzondering hierop zijn de overige emolumenten, waarvan de kosten in 29 gevallen niet weergegeven zijn terwijl de omschrijving van de bezoldiging wel suggereert dat deze er zijn. Dit doet zich bij alle indices voor, behalve bij de AEX vennootschappen.

Scenario-analyses

In 25 gevallen, waarvan elf keer bij lokale fondsen, wordt niet in het remuneratierapport gemeld dat scenario-analyses uitgevoerd zijn. Van de elf lokale fondsen hebben er zeven opties noch aandelen als onderdeel van het bezoldigingspakket. Hoewel ook voor de bonus in contanten scenario-analyses waardevol zijn, leeft blijkbaar de gedachte dat scenario-analyses alleen relevant zijn in combinatie met op aandelen gebaseerde bezoldiging.

Bandbreedte aandelengebaseerde bezoldiging

De bandbreedte waarbinnen de op aandelen gebaseerde bezoldiging kan komen te liggen is in eenvierde van de gevallen (16 vennootschappen) niet gemeld; hieronder bevinden zich geen AEX vennootschappen.

Tabel aandelengebaseerde bezoldiging

Bepaling II.2.13d stelt dat een tabel opgenomen moet zijn waarin voor aandelengebaseerde bezoldiging de waarde, aantallen en status van de bezoldigingscomponenten is weergegeven. Gezien het specifieke voorschrift omtrent de locatie van de gegevens valt de analyse in twee delen uiteen. Allereerst wordt de inhoudelijke vraag beantwoord in welke mate de inhoud van de bepaling is toegepast en nageleefd. Vervolgens wordt nagegaan in welke mate de vindplaats van de informatie het voorschrift volgt.

De waarde en aantallen van deze bezoldigingscomponenten wordt in 61 procent van de relevante gevallen toegepast en in de overige 39 procent niet nageleefd. De status van de componenten wordt in 72 procent van de gevallen toegepast (28 procent niet nageleefd). Ongeveer 48 (43) procent van de vennootschappen geeft de waarde van de bezoldigingscomponenten op het moment van definitieve toekenning respectievelijk het moment dat de componenten in vrij eigendom van de bestuurder komen.

De tabel is bij 58 vennootschappen aangetroffen. Aangezien de tabel niet relevant is voor vennootschappen die geen op aandelen gebaseerde bezoldiging toekennen, is de conclusie dan ook eerder dat de tabel incompleet is dan dat deze niet aanwezig is. De tabel wordt wel op een variatie van plaatsen aangetroffen:

- 22 tabellen zijn aangetroffen in het remuneratierapport in het jaarverslag, zoals in de bepaling voorgeschreven is;

- 33 tabellen zijn aangetroffen in de jaarrekening; en
- 3 tabellen zijn aangetroffen in een separaat remuneratiedocument op de website.

Er is een duidelijke verschuiving van de vindplaats van de website naar de jaarrekening en het remuneratierapport.

Referentiegroep (peer group)

In 39 gevallen is de samenstelling van de referentiegroep niet gegeven en is er sprake van niet-naleving (42 procent). Niet-naleving treedt voornamelijk bij lokale en AScX vennootschappen op.

Prestatiecriteria

Een aantal deelbepalingen vraagt om details omtrent de prestatiecriteria. De beschrijving van de criteria wordt door 88 procent van de vennootschappen gegeven, waardoor van toepassing sprake is. Bovendien legt 4 procent niet-toepassing uit, hetgeen een beperkte niet-naleving oplevert, die zich wederom bij de lokale en AScX vennootschappen concentreert.

Een aanzienlijker mate van niet-naleving vindt plaats bij de beschrijving van de methode om te bepalen of aan de prestatiecriteria is voldaan (24 procent niet-naleving) en de beschrijving van de relatie tussen de doelstellingen en de prestatiecriteria ex ante, en de prestatiecriteria en de bezoldiging ex post (31 procent niet-naleving). Hoewel de letterlijke tekst van de code ook vraagt dat de relatie tussen de doelstellingen en de prestatiecriteria ex post en die tussen de prestatiecriteria en de bezoldiging ex ante worden beschreven, is hier bij de inventarisatie niet naar gekeken.

Overzicht II.2.13

Voor de AEX vennootschappen is de niet-naleving van bepaling II.2.13 vooral te herleiden tot de specificaties die gevraagd worden in de tabel met aandelengerelateerde bezoldiging. In totaal leven acht van de 20 AEX vennootschappen één of meer van de deelbepalingen niet na. Dit is een aanmerkelijke verbetering ten opzichte van 2011.

Bij de AMX vennootschappen passen 3 uit de 26 vennootschappen alle voor hen relevante deelbepalingen uit II.2.13 toe; de overige 23 leven niet na. Dit is te herleiden tot de tabel uit II.2.13d en de waarde van emolumenten, de relatie tussen de prestatiecriteria en de strategie/bezoldiging ex ante en ex post.

Alle AScX vennootschappen en 24 van de 27 lokale fondsen leven bepaling II.2.13 niet na. Bij deze fondssegmenten spelen alle bovengenoemde redenen voor niet-naleving.

Op vrijwel alle onderdelen van bepaling II.2.13 is een stijging in de toepassing waar te nemen, hetgeen zich nog niet vertaalt in een scherpe stijging van de toepassing van de bepaling als geheel. De uitzondering hierop vormen de AEX vennootschappen.

III.1-III.5 Functioneren en samenstelling Raad van Commissarissen

Met betrekking tot het functioneren en de samenstelling van de Raad van Commissarissen valt op dat de toepassing van bepaling III.1.5 in de regel hoog is, met uitzondering van de lokale fondsen waar de niet-naleving 19 procent bedraagt. Deze bepaling wordt in beperkte mate uitgelegd en door in totaal 84 uit 95 vennootschappen onverkort toegepast.

De evaluatie van de Raad van Commissarissen, en dan voornamelijk de beschrijving van de methode van zelfevaluatie, blijft bij de AMX-fondsen achter (III.1.7, 4 keer niet-naleven). In totaal leven 10 vennootschappen deze bepaling niet na, hetgeen een verbetering is ten opzichte van 2011. De toepassing van de bepaling betreffende de onafhankelijkheid van commissarissen is ook hoog.

Bepaling III.3.1 betreft de profielschets, die aan de wetwijziging omtrent geslachtsdiversiteit onderhevig is. De wet heeft een beperkte invloed op de naleving. Hoewel 93 vennootschappen een profielschets hebben, zijn in 56 gevallen concrete doelstellingen ten aanzien van diversiteit geformuleerd. Door de invoering van de wet is vooral de toepassing veranderd van de bepaling die stelt dat bij een eventuele afwijking tussen nagestreefde en werkelijke samenstelling aangegeven moet worden op welke termijn de nagestreefde diversiteit gerealiseerd zal worden. In vijftien vennootschappen is hier aantoonbaar geen sprake van. Al met al leidt dit tot een daling van de toepassing van deze bepaling met vijf procent. Voor deze bepaling is het relevant vooruit te verwijzen naar Paragraaf 3.3 waar een belangrijke kanttekening wordt geplaatst: in een substantieel aantal gevallen is de toepassing verondersteld.

Ter zake de commissies in de Raad van Commissarissen, een principe dat alleen van toepassing is op raden die uit minimaal vijf commissarissen bestaan, blijkt dat toepassing hoog is. Bij bepaling III.5.1 is de niet-naleving op elk onderdeel niet groter dan twee vennootschappen. Wel blijkt dat zes vennootschappen niet aangeven dat de commissies een verslag aan de raad hebben uitgebracht (bepaling III.5.3).

III.6.3-III.6.5 Tegenstrijdige belangen

De bepalingen III.6.3 tot en met III.6.5 verwijzen naar potentiële conflicterende belangen van betrokkenen bij de vennootschap. Terwijl bij tegenstrijdige belangen van bestuurders (II.3.4) in twee gevallen – van de zeven vennootschappen waarvoor deze bepaling relevant is – sprake is van niet-naleving, is dit bij de bepalingen omtrent tegenstrijdige belangen van commissarissen bij zes uit veertien vennootschappen het geval. Daarnaast wordt door één vennootschap niet-toepassing uitgelegd, waardoor de toepassing – zij het voor een erg kleine deelpopulatie – op 50 procent uitkomt.

Bepaling III.6.4 betreft transacties met grootaandeelhouders, een bepaling die voornamelijk relevant is voor lokale vennootschappen. Deze leven de bepaling in relatief ruime mate niet na – vijf van de 11 lokale vennootschappen waarvoor deze bepaling relevant is, passen hem toe. Overigens is dit geen afwijking van de situatie in 2011.

Bepaling III.6.5 betreft het reglement voorwetenschap voor bestuurders en commissarissen. Uitleg van niet-toepassing wordt vrijwel uitsluitend aangetroffen bij AScX en lokale vennootschappen. In totaliteit passen 77 vennootschappen (80 procent) vennootschappen deze bepaling toe, hetgeen met een aanzienlijke aantal vennootschappen dat uitleg verschaft (12; 13 procent) een hoge naleving geeft.

IV.1.1 Benoeming of ontslag bestuurder of commissaris

In dit boekjaar is de toepassing 73 procent, naast uitleg (20 procent) en niet-naleven (7 procent). Deze cijfers zijn vrijwel identiek aan die over 2011, toen de bepaling voor het eerst meegenomen

werd. Het is hierbij relevant om op te merken dat de bepaling niet van toepassing is op vennootschappen die onder de structuurregeling vallen.

IV.1-IV.3 Overige bepalingen inzake aandeelhouders

In de hoofdstukken IV.1 en IV.3 van de code zijn ten opzichte van 2011 geen opvallende wijzigingen aanwijsbaar. Een in het oog springende bevinding, die echter niet afwijkt van wat eerder aangetroffen werd, is de relatief hoge uitleg bij bepaling IV.3.1 (ter zake de webcasting) – zulks uiteraard voornamelijk bij AScX en lokale vennootschappen.

De overige bepalingen behorende bij de principes IV.1 en IV.3 vertonen geen bijzondere bevindingen ten opzichte van het algemene beeld, dan wel ten opzichte van het voorgaande boekjaar.

3.3 De mate waarin toepassing verondersteld moet worden

In eerdere rapportages aan de Monitoring Commissie is verwezen naar het onderscheid in bepalingen in de mate waarin specifieke verslaggeving voorgeschreven wordt. Enkele bepalingen (bijvoorbeeld II.2.13d) omschrijven zeer specifiek welke gegevens op welke plaats in het jaarverslag besproken moeten worden, dan wel dat uitgelegd moet worden waarom hier niet aan voldaan wordt. Andere bepalingen zijn om diverse redenen moeilijker te verifiëren. Er zijn in eerdere rapportages reeds twee mogelijke situaties besproken die deze complexiteit veroorzaken:

- Van vennootschappen wordt verwacht dat zij zich aan een bepaalde praktijk conformeren, indien een specifieke situatie zich voordoet, maar in de Code is niet vermeld dat de vennootschap dient te rapporteren of de situatie zich voorgedaan heeft; en
- van vennootschappen wordt verwacht dat zij een bepaalde gedragsintentie vertonen, maar – mogelijk vanwege de complexiteit van de onderliggende gedraging – de bepaling staat meerdere interpretaties van de bepaling toe.

In voorkomende gevallen dient volgens het pas-toe-of-leg-uit principe toepassing verondersteld te worden; immers vennootschappen dienen niet aan te geven welke bepalingen zij toepassen.

In het onderhavige onderzoek wordt deze veronderstelde toepassing gekwantificeerd. Tabel 9 geeft de bepalingen waarbij toepassing in de hoogste mate is verondersteld. Het betreft hier de veronderstelde toepassing ten opzichte van de totale toepassing. Voor opname in Tabel 9 geldt dat de bepaling op meer dan 10 vennootschappen van toepassing moet zijn en dat de veronderstelde toepassing minimaal 20 procent van de totale toepassing moet bedragen. Zonder het opleggen van deze voorwaarden kunnen enkele observaties immers een grote invloed op het totaalbeeld hebben.

De hoogste procentuele veronderstelde toepassing wordt aangetroffen bij bepaling II.2.13j inzake de regelingen omtrent vervroegd uittreden. Deze is mogelijk meer het gevolg van de methodologie die is toegepast: vanwege het beperkte gebruik van deze regelingen in de markt, wordt wanneer een vennootschap de regeling niet beschrijft, verondersteld dat deze niet bestaat. Zonder aanvullende informatie zou het standaardoordeel – niet-naleven van deze deelbepaling – in de optiek van de onderzoeksgroep niet valide zijn.

Bepaling II.1.9, II.2.7, II.1.11, II.1.10, III.5.13, II.1.2, II.2.13a7, II.2.10, II.2.6, II.2.11, en III.5.3 betreffen allemaal bepalingen waar de toepassing verondersteld is omdat geen informatie over

het instrument wordt aangetroffen. Zo wordt bijvoorbeeld voorgeschreven dat een billijkheidstoets tot het remuneratiebeleid behoort (II.2.10) en dat de raad van commissarissen de onafhankelijkheid van de remuneratieadviseur verifieert (III.5.13). Er wordt niet vereist dat de vennootschap rapporteert dat de betreffende gedragingen inderdaad zijn toegepast en bijgevolg is de toepassing veelal verondersteld.

Bepaling III.3.1 omtrent de profielschets kent ook een hoge mate van veronderstelde toepassing. Het betreft hier niet zozeer het vermelden van concrete diversiteitsdoelstellingen in de profielschets, maar meer het motiveren van afwijkingen van het gewenste profiel in het rapport van de raad van commissarissen. Wanneer het rapport hier geen melding van maakt, moet aangenomen worden dat de nagestreefde en feitelijke situatie identiek zijn. Alleen in het geval dat overduidelijk sprake was van niet behaalde doelstellingen, wanneer de profielschets dusdanig concrete doelstellingen had dat dit te verifiëren was, en wanneer er benoeming had plaatsgevonden in het boekjaar is het oordeel 'niet-naleven' gegeven. Bijgevolg is de toepassing in 64 procent van de gevallen verondersteld geweest. Vennootschappen bespreken veelal in de jaarverslagen over 2012 de nieuwe wet, waarbij aangegeven wordt dat de nagestreefde diversiteit afwijkt van de werkelijke. Ook daar blijft dan de termijn en wijze waarop de nagestreefde diversiteit gerealiseerd wordt impliciet.

Een vergelijkbare situatie treedt op bij bepaling III.6.4 waar uitspraken over transacties met grootaandeelhouders moeten worden gedaan, maar niet vereist is dat wordt vermeldt of deze transacties er zijn geweest. Wanneer expliciet wordt aangetroffen dat de transacties er niet zijn geweest (ofwel dat dergelijke grootaandeelhouders niet aanwezig zijn), wordt de bepaling niet van toepassing verklaard. In veel van de gevallen waar deze verklaring – die niet vereist wordt – ontbreekt, moet toepassing verondersteld worden.

Bepaling III.6.3, inzake tegenstrijdige belangen van commissarissen, is de enige nieuwkomer in de tabel. Het betreft hier een beperkt aantal observaties en het veronderstelde karakter betreft het ontbreken van een expliciete verwijzing naar de bepalingen III.6.1 en III.6.2 (zoals de code voorschrijft), terwijl wel een verklaring opgesteld is die in de geest van de bepalingen is. Het oordeel 'niet naleven' werd voor deze nieuwe gevallen van tegenstrijdige belangen te strikt gevonden en is derhalve niet geveld.

De bepaling IV.3.1, betreffende webcasting, bevat een voorschrift omtrent het moment waarop een verklaring moet worden afgelegd. Aangezien het niet mogelijk is om van alle documenten te verifiëren op welk moment deze publiek gemaakt zijn, is de toepassing noodzakelijkerwijs verondersteld in een aantal gevallen. Zo wordt bijvoorbeeld de webcast van een bijeenkomst met aandeelhouders aangetroffen, maar is niet te verifiëren of deze tegelijkertijd door aandeelhouders te volgen was of nadien op de website is geplaatst. Indien nadere informatie daaromtrent ontbreekt, wordt toepassing verondersteld.

Het is van belang te benadrukken dat veronderstelde toepassing geen slechte zaak is. Het volledig verifieerbaar maken van alle bepalingen in de code betekent immers dat zowel verregaande publicatievereisten moeten worden opgesteld die box ticking in de hand werken, als dat van intenties tot gedragingen exacte operationele definities worden uitgewerkt. Beide gevallen zijn praktisch waarschijnlijk onwenselijk. Niettemin is het zo dat inzake bovenstaande bepalingen de toepassingscijfers gekwalificeerd moeten worden: de toepassing van bepaling II.1.2 is hoog, bijvoorbeeld, maar dit komt in aanzienlijke mate omdat deze niet geverifieerd kan worden. Andere onderzoeksmethoden dan die welke in het onderhavige onderzoek zijn toegepast, zijn voor deze bepalingen in staat om aanvullende inzichten te verschaffen.

Tabel 9 Veronderstelde toepassing

Bepaling	Veronderstelde toepassing	Totale toepassing	n
II.2.13j	84%	100%	88
<i>inzake vervroegde uittreding</i>			
II.1.9	67%	100%	96
<i>inzake de responstijd</i>			
II.2.7	53%	95%	20
<i>inzake de voorwaarden van optieregelingen</i>			
II.1.11	52%	99%	96
<i>inzake het overnamebod</i>			
II.1.10	50%	100%	96
<i>inzake het overnamebod</i>			
III.5.13	46%	95%	43
<i>inzake de onafhankelijkheid van de remuneratieadviseur</i>			
III.3.1	36% [41%]	84% [74%]	76 [62]
<i>inzake de profielschets voor de raad van commissarissen – meer specifiek het onderdeel verantwoording afleggen voor afwijkingen van de profielschets [en de termijn waarbinnen]</i>			
II.2.13a7	34%	99%	92
<i>inzake de waardering van de bezoldigingselementen (volgens de normen van de jaarverslaggeving)</i>			
II.2.6	32%	95%	20
<i>inzake de uitoefenprijs van opties</i>			
II.1.2	31%	92%	95
<i>inzake de relevante aspecten van maatschappelijk verantwoord ondernemen</i>			
II.2.10	30%	97%	92
<i>inzake de billijkheidstoets (ultimum remedium)</i>			
III.6.3	29%	50%	14
<i>inzake de billijkheidstoets (ultimum remedium)</i>			
II.2.11	28%	91%	93
<i>inzake het clawbackinstrument</i>			
IV.3.1	24%	52%	95
<i>inzake webcasting van analistenpresentaties</i>			
III.6.4	22%	41%	22
<i>inzake transacties met grootaandeelhouders</i>			
III.5.3	21%	77%	44
<i>inzake verslagen van commissies van de raad van commissarissen</i>			
<p>De totale toepassing geeft het toepassingspercentage aan (Bijlage 3). De veronderstelde toepassing is het percentage daarvan waarvoor toepassing verondersteld wordt. De kolom 'n' geeft aan voor hoeveel vennootschappen de bepaling van toepassing (relevant) is. De regelingen voor vervroegde uittreding zijn voor 88 vennootschappen van toepassing. Hiervan past 100% de bepaling toe (88 vennootschappen), waarvan dit bij 84% (74 vennootschappen) verondersteld moest worden.</p>			

Conclusie

De bevindingen omtrent toepassing en naleving van de code zijn in hoge mate vergelijkbaar met die uit eerdere boekjaren. De naleving van de code is, enkele uitzonderingen daargelaten, nog altijd hoog.

Voor een aantal bepalingen is de toepassing in aanzienlijke mate verondersteld, ofwel omdat de bepaling een feitelijke situatie veronderstelt waarvan in het jaarverslag niet aangegeven hoeft te worden of deze zich voorgedaan heeft, ofwel omdat de bepaling ruimte laat in de interpretatie van de bepaling. Hoewel veronderstelde toepassing expliciet door de wetgever is toegestaan en dus niet als 'slecht' dient te worden bestempeld, is het goed deze kwalificatie bij de interpretatie van de toepassingscijfers mee te wegen.

Bijlage 1: Lijst vennootschappen

AEGON	AEX	ACCELL GROUP	AScX
AHOLD KON	AEX	AMSTERDAM COMMOD.	AScX
AKZO NOBEL	AEX	AND INTERNATIONAL	AScX
ASML HOLDING	AEX	BALLAST NEDAM	AScX
CORIO	AEX	BATENBURG TECHNIEK	AScX
DE MASTER BLENDERS	AEX	BE SEMICONDUCTOR	AScX
DSM KON	AEX	BETER BED	AScX
FUGRO	AEX	BRILL KON	AScX
HEINEKEN	AEX	CROWN VAN GELDER	AScX
IMTECH	AEX	CRYO SAVE GROUP	AScX
ING GROEP	AEX	DOC DATA	AScX
KPN KON	AEX	GRONTMIJ	AScX
PHILIPS KON	AEX	HOLLAND COLOURS	AScX
POSTNL	AEX	ICT AUTOMATISERING	AScX
RANDSTAD	AEX	KARDAN	AScX
REED ELSEVIER	AEX	KAS BANK	AScX
SBM OFFSHORE	AEX	KENDRION	AScX
TNT EXPRESS	AEX	NEDAP	AScX
UNILEVER DR	AEX	ORDINA	AScX
WOLTERS KLUWER	AEX	SLIGRO FOOD GROUP	AScX
AALBERTS INDUSTR	AMX	VALUE8	AScX
AMG	AMX	WESSANEN KON	AScX
ARCADIS	AMX	XEIKON	AScX
ASM INTERNATIONAL	AMX	1NOMIJ	LOK
BAM GROEP KON	AMX	AJAX	LOK
BINCKBANK	AMX	BEVER HOLDING	LOK
BOSKALIS WESTMIN	AMX	CTAC	LOK
BRUNEL INTERNAT	AMX	DICO INTERNATIONAL	LOK
CSM	AMX	DPA GROUP	LOK
DELTA LLOYD	AMX	EXACT HOLDING	LOK
EUROCOMMERCIAL	AMX	FORNIX BIOSCIENCES	LOK
HEIJMANS	AMX	GROOTHANDELSGEBOUW	LOK
MEDIQ	AMX	HES BEHEER	LOK
NIEUWE STEEN INV	AMX	HYDRATEC	LOK
NUTRECO	AMX	MACINTOSH RETAIL	LOK
PHARMING GROUP	AMX	NEDSENSE ENTERPR	LOK
SNS REAAL	AMX	NEW SOURCES ENERGY	LOK
TEN CATE	AMX	NEWAYS ELECTRONICS	LOK
TKH GROUP	AMX	ORANJEWOUDE A	LOK
TOMTOM	AMX	PORCELEYNE FLES	LOK
UNIT4	AMX	QURIUS	LOK
USG PEOPLE	AMX	ROODMICROTEC	LOK
VASTNED RETAIL	AMX	ROTO SMEETS GROUP	LOK

VOPAK
WERELDHAVE
ZIGGO

AMX SIMAC TECHNIEK
AMX SPYKER
AMX STERN GROEP

LOK
LOK
LOK

Bijlage 2: Naleving op niveau best practice bepaling

Toepassing, Uitleg en Niet-Naleven op Best Practice Niveau Boekjaar 2012 en verandering ten opzichte van 2011

AEX

Bepaling	Toepassen	Stijging	Uitleg	Stijging	Niet-naleven	Stijging	n
II.1.1	17	16%	3	-16%	0	0%	20
II.1.2	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.1.3	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.1.4	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.1.5	19	0%	1	0%	0	0%	20
II.1.9	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.1.10	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.1.11	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.1.7	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.2.4	4	0%	1	0%	0	0%	5
II.2.5	12	6%	4	-6%	1	0%	17
II.2.6	4	0%	0	0%	0	0%	4
II.2.7	4	0%	0	0%	0	0%	4
II.2.8	6	100%	0	-100%	0	0%	6
II.2.9	0	na	0	na	0	na	0
II.2.10	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.2.11	20	0%	0	0%	0	0%	20
II.2.12	19	0%	0	0%	1	0%	20
II.2.13	11	42%	1	0%	8	-42%	20
II.2.14	9	-7%	1	9%	2	-2%	12
II.2.15	6	-14%	1	14%	0	0%	7
II.3.4	1	0%	0	0%	0	0%	1
III.1.5.	19	0%	0	0%	1	0%	20
III.1.7	17	0%	1	5%	2	-5%	20
III.2.3	19	0%	1	0%	0	0%	20
III.3.1	13	-5%	1	5%	6	0%	20
III.5.1	19	5%	1	0%	0	-5%	20
III.5.3.	19	0%	0	0%	1	0%	20
III.5.11.	16	0%	4	0%	0	0%	20
III.5.13.	14	-13%	0	0%	2	13%	16
III.6.3	2	-33%	1	33%	0	0%	3
III.6.4	1	50%	0	0%	0	-50%	1
III.6.5	20	5%	0	0%	0	-5%	20
III.7.3	0	na	0	na	0	na	0
III.8.1	2	0%	0	0%	0	0%	2
III.8.4	2	0%	0	0%	0	0%	2
IV.1.1	13	-3%	5	3%	0	0%	18
IV.1.4.	19	0%	1	0%	0	0%	20
IV.1.7.	20	0%	0	0%	0	0%	20
IV.3.1	18	0%	2	0%	0	0%	20

IV.3.7.	20	0%	0	0%	0	0%	20
IV.3.8	20	0%	0	0%	0	0%	20
IV.3.9	20	0%	0	0%	0	0%	20
IV.3.13	17	5%	0	0%	3	-5%	20

**Toepassing, Uitleg en Niet-Naleven op Best Practice Niveau
Boekjaar 2012 en verandering ten opzichte van 2011**

AMX

Bepaling	Toepassen	Stijging	Uitleg	Stijging	Niet-naleven	Stijging	n
II.1.1	15	12%	10	-12%	1	0%	26
II.1.2	25	0%	0	0%	1	0%	26
II.1.3	26	0%	0	0%	0	0%	26
II.1.4	26	0%	0	0%	0	0%	26
II.1.5	26	0%	0	0%	0	0%	26
II.1.9	26	4%	0	0%	0	-4%	26
II.1.10	26	4%	0	-4%	0	0%	26
II.1.11	26	4%	0	-4%	0	0%	26
II.1.7	26	4%	0	0%	0	-4%	26
II.2.4	3	-24%	2	17%	2	6%	7
II.2.5	7	-6%	5	9%	4	-3%	16
II.2.6	7	0%	0	0%	0	0%	7
II.2.7	7	11%	0	0%	0	-11%	7
II.2.8	6	20%	0	-20%	0	0%	6
II.2.9	2	0%	0	0%	0	0%	2
II.2.10	26	0%	0	0%	0	0%	26
II.2.11	26	0%	0	0%	0	0%	26
II.2.12	15	0%	0	-4%	11	4%	26
II.2.13	3	0%	0	0%	23	0%	26
II.2.14	5	-29%	0	0%	2	29%	7
II.2.15	7	10%	0	0%	0	-10%	7
II.3.4	1	0%	0	0%	0	0%	1
III.1.5.	26	12%	0	-4%	0	-8%	26
III.1.7	14	18%	0	-8%	5	-10%	19
III.2.3	22	0%	3	0%	1	0%	26
III.3.1	11	-12%	5	4%	10	8%	26
III.5.1	15	12%	2	-18%	1	6%	18
III.5.3.	14	2%	0	0%	2	-2%	16
III.5.11.	12	22%	4	-22%	0	0%	16
III.5.13.	18	-6%	0	0%	1	6%	19
III.6.3	2	33%	0	-33%	1	0%	3
III.6.4	1	-35%	0	0%	3	35%	4
III.6.5	23	8%	2	0%	1	-8%	26
III.7.3	0	na	0	na	0	na	0
III.8.1	0	na	0	na	0	na	0
III.8.4	0	na	0	na	0	na	0
IV.1.1	14	6%	5	-2%	2	-4%	21
IV.1.4.	23	-4%	2	4%	1	0%	26
IV.1.7.	25	0%	0	0%	0	0%	25

IV.3.1	18	0%	7	0%	1	0%	26
IV.3.7.	25	0%	0	0%	0	0%	25
IV.3.8	24	0%	0	0%	1	0%	25
IV.3.9	26	0%	0	0%	0	0%	26
IV.3.13	20	-1%	2	0%	3	1%	25

**Toepassing, Uitleg en Niet-Naleven op Best Practice Niveau
Boekjaar 2012 en verandering ten opzichte van 2011**

AScX

Bepaling	Toepassen	Stijging	Uitleg	Stijging	Niet-naleven	Stijging	n
II.1.1	10	0%	12	-4%	1	4%	23
II.1.2	20	0%	1	0%	2	0%	23
II.1.3	19	0%	1	0%	3	0%	23
II.1.4	23	0%	0	0%	0	0%	23
II.1.5	22	4%	0	-4%	1	0%	23
II.1.9	23	9%	0	-4%	0	-4%	23
II.1.10	23	9%	0	-4%	0	-4%	23
II.1.11	22	4%	0	-4%	1	0%	23
II.1.7	22	0%	1	0%	0	0%	23
II.2.4	3	17%	1	-9%	1	-9%	5
II.2.5	5	-6%	2	-2%	3	8%	10
II.2.6	5	0%	0	0%	0	0%	5
II.2.7	5	0%	0	0%	0	0%	5
II.2.8	2	33%	1	-33%	0	0%	3
II.2.9	0	0%	0	0%	1	0%	1
II.2.10	20	4%	3	-4%	0	0%	23
II.2.11	18	9%	4	0%	1	-9%	23
II.2.12	9	0%	1	4%	13	-4%	23
II.2.13	0	-9%	0	-4%	23	13%	23
II.2.14	0	-71%	2	40%	3	31%	5
II.2.15	0	-75%	0	0%	4	75%	4
II.3.4	0	na	0	na	0	na	0
III.1.5.	19	-9%	0	0%	4	9%	23
III.1.7	4	9%	1	17%	1	-25%	6
III.2.3	20	4%	3	0%	0	-4%	23
III.3.1	8	-9%	1	0%	14	9%	23
III.5.1	3	-40%	1	20%	1	20%	5
III.5.3.	4	-20%	0	0%	1	20%	5
III.5.11.	4	20%	0	-20%	0	0%	4
III.5.13.	7	4%	0	0%	1	-4%	8
III.6.3	1	25%	0	0%	3	-25%	4
III.6.4	2	-7%	1	-3%	3	10%	6
III.6.5	18	0%	3	-9%	2	9%	23
III.7.3	0	na	0	na	0	na	0
III.8.1	1	100%	0	-100%	0	0%	1
III.8.4	1	0%	0	0%	0	0%	1
IV.1.1	12	-6%	3	6%	3	0%	18
IV.1.4.	22	0%	1	0%	0	0%	23

IV.1.7.	23	4%	0	0%	0	-4%	23
IV.3.1	6	-5%	15	9%	1	-5%	22
IV.3.7.	23	0%	0	0%	0	0%	23
IV.3.8	22	4%	0	0%	1	-4%	23
IV.3.9	22	-4%	0	0%	1	4%	23
IV.3.13	16	-4%	2	0%	5	4%	23

**Toepassing, Uitleg en Niet-Naleven op Best Practice Niveau
Boekjaar 2012 en verandering ten opzichte van 2011**

Lokaal

Bepaling	Toepassen	Stijging	Uitleg	Stijging	Niet-naleven	Stijging	n
II.1.1	11	-7%	14	10%	1	-4%	26
II.1.2	22	0%	1	0%	3	0%	26
II.1.3	18	11%	5	1%	3	-12%	26
II.1.4	22	-4%	2	4%	3	0%	27
II.1.5	24	8%	2	0%	1	-8%	27
II.1.9	27	0%	0	0%	0	0%	27
II.1.10	27	0%	0	0%	0	0%	27
II.1.11	27	0%	0	0%	0	0%	27
II.1.7	22	4%	3	0%	2	-4%	27
II.2.4	1	-25%	1	0%	2	25%	4
II.2.5	2	17%	0	-50%	1	33%	3
II.2.6	3	0%	1	0%	0	0%	4
II.2.7	3	-13%	1	13%	0	0%	4
II.2.8	4	0%	0	0%	0	0%	4
II.2.9	0	na	0	na	0	na	0
II.2.10	23	0%	0	0%	0	0%	23
II.2.11	21	1%	2	0%	1	0%	24
II.2.12	6	-6%	0	-4%	19	10%	25
II.2.13	1	-8%	2	4%	24	4%	27
II.2.14	2	-18%	1	13%	6	5%	9
II.2.15	3	-33%	0	0%	3	33%	6
II.3.4	3	8%	0	0%	2	-8%	5
III.1.5.	20	4%	1	0%	5	-4%	26
III.1.7	2	19%	0	0%	2	-19%	4
III.2.3	23	8%	2	-4%	2	-4%	27
III.3.1	9	4%	1	-4%	17	0%	27
III.5.1	1	0%	1	-25%	2	25%	4
III.5.3.	1	-67%	0	0%	2	67%	3
III.5.11.	2	0%	0	0%	0	0%	2
III.5.13.	2	0%	0	0%	0	0%	2
III.6.3	2	-25%	0	0%	2	25%	4
III.6.4	5	14%	1	0%	5	-14%	11
III.6.5	16	0%	7	0%	4	0%	27
III.7.3	0	na	0	na	0	na	0
III.8.1	1	na	0	na	0	na	1
III.8.4	0	na	1	na	0	na	1
IV.1.1	16	1%	2	6%	0	-7%	18

IV.1.4.	23	-4%	0	0%	3	4%	26
IV.1.7.	24	0%	0	0%	3	0%	27
IV.3.1	5	-4%	13	8%	9	-4%	27
IV.3.7.	26	20%	0	0%	1	-20%	27
IV.3.8	25	8%	0	0%	2	-8%	27
IV.3.9	26	0%	1	0%	0	0%	27
IV.3.13	13	-8%	2	4%	12	4%	27

**Toepassing, Uitleg en Niet-Naleven op Best Practice Niveau
Boekjaar 2012 en verandering ten opzichte van 2011**

Totaal

Bepaling	Toepassen	Stijging	Uitleg	Stijging	Niet-naleven	Stijging	n
II.1.1	53	5%	39	-5%	3	0%	95
II.1.2	87	0%	2	0%	6	0%	95
II.1.3	83	3%	6	0%	6	-3%	95
II.1.4	91	-1%	2	1%	3	0%	96
II.1.5	91	3%	3	-1%	2	-2%	96
II.1.9	96	3%	0	-1%	0	-2%	96
II.1.10	96	3%	0	-2%	0	-1%	96
II.1.11	95	2%	0	-2%	1	0%	96
II.1.7	90	2%	4	0%	2	-2%	96
II.2.4	11	-6%	5	2%	5	4%	21
II.2.5	26	0%	11	-3%	9	3%	46
II.2.6	19	1%	1	-1%	0	0%	20
II.2.7	19	2%	1	2%	0	-3%	20
II.2.8	18	23%	1	-23%	0	0%	19
II.2.9	2	17%	0	-17%	1	0%	3
II.2.10	89	1%	3	-1%	0	0%	92
II.2.11	85	2%	6	0%	2	-2%	93
II.2.12	49	-1%	1	-1%	44	2%	94
II.2.13	15	4%	3	0%	78	-4%	96
II.2.14	16	-27%	4	13%	13	14%	33
II.2.15	16	-20%	1	4%	7	15%	24
II.3.4	5	3%	0	0%	2	-3%	7
III.1.5.	84	2%	1	-1%	10	-1%	95
III.1.7	37	16%	2	2%	10	-18%	49
III.2.3	84	3%	9	-1%	3	-2%	96
III.3.1	41	-5%	8	1%	47	4%	96
III.5.1	38	3%	5	-7%	4	5%	47
III.5.3.	38	-5%	0	0%	6	5%	44
III.5.11.	34	11%	8	-11%	0	0%	42
III.5.13.	41	-7%	0	0%	4	7%	45
III.6.3	7	-6%	1	-4%	6	10%	14
III.6.4	9	-1%	2	1%	11	0%	22
III.6.5	77	3%	12	-2%	7	-1%	96
III.7.3	0	na	0	na	0	na	0
III.8.1	4	50%	0	-50%	0	0%	4
III.8.4	3	0%	1	0%	0	0%	4

IV.1.1	55	0%	15	2%	5	-2%	75
IV.1.4.	87	-2%	4	1%	4	1%	95
IV.1.7.	92	1%	0	0%	3	-1%	95
IV.3.1	47	-2%	37	4%	11	-2%	95
IV.3.7.	94	5%	0	0%	1	-5%	95
IV.3.8	91	3%	0	0%	4	-3%	95
IV.3.9	94	-1%	1	0%	1	1%	96
IV.3.13	66	-2%	6	1%	23	1%	95

Bijlage 3: Naleving op niveau deelbepalingen

Best Practice Bepaling II.1.1

Een bestuurder wordt benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Herbenoeming kan telkens voor een periode van maximaal vier jaar plaatsvinden.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	17	3	0	20
AMX	15	10	1	26
AMS	10	12	1	23
Lokaal	11	14	1	26
Totaal	53	39	3	95

Best Practice Bepaling II.1.2

het bestuur legt de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen voor ter goedkeuring aan de RvC

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	25	0	1	26
AMS	20	1	2	23
Lokaal	22	1	3	26
Totaal	87	2	6	95

Best Practice Bepaling II.1.3

De gedragscode is in publieke bronnen te vinden

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	26	0	0	26
AMS	19	1	3	23
Lokaal	18	5	3	26
Totaal	83	6	6	95

Best Practice Bepaling II.1.4

In het jaarverslag geeft het bestuur een beschrijving van de voornaamste risico's verbonden aan de strategie, beschrijft de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen. Indien van toepassing beschrijft het bestuur de belangrijkste tekortkomingen ervan, welke wijzigingen zijn gepland danwel aangebracht en dat dit met de auditcommissie en de RvC is besproken

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Beschrijving risico's van strategie	20	0	0	20
- Beschrijving risicobeheersings- en controlesystemen	20	0	0	20
AMX				
- Beschrijving risico's van strategie	26	0	0	26
- Beschrijving risicobeheersings- en controlesystemen	26	0	0	26
AMS				
- Beschrijving risico's van strategie	23	0	0	23
- Beschrijving risicobeheersings- en controlesystemen	23	0	0	23
Lokaal				
- Beschrijving risico's van strategie	24	1	2	27
- Beschrijving risicobeheersings- en controlesystemen	24	2	1	27
Totaal				
- Beschrijving risico's van strategie	93	1	2	96
- Beschrijving risicobeheersings- en controlesystemen	93	2	1	96

Best Practice Bepaling II.1.5				
Ten Aanzien van Financiële Verslaggeving				
In het jaarverslag verklaart het bestuur dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen adequaat en effectief zijn en geeft hij een duidelijke onderbouwing hiervan. Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem in het boekjaar. Het bestuur geeft daarbij tevens aan welke eventuele significante wijzigingen zijn aangebracht, welke eventuele belangrijke verbeteringen zijn gepland en dat één en ander met de auditcommissie en de raad van commissarissen is besproken.				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Redelijke mate van zekerheid	19	1	0	20
- Verklaring functioneren in 2011	19	1	0	20
- Bestuur geeft onderbouwing	18	1	0	19
AMX				
- Redelijke mate van zekerheid	26	0	0	26
- Verklaring functioneren in 2011	26	0	0	26
- Bestuur geeft onderbouwing	26	0	0	26
AMS				
- Redelijke mate van zekerheid	23	0	0	23
- Verklaring functioneren in 2011	22	0	1	23
- Bestuur geeft onderbouwing	23	0	0	23
Lokaal				
- Redelijke mate van zekerheid	26	1	0	27
- Verklaring functioneren in 2011	25	2	0	27
- Bestuur geeft onderbouwing	24	1	1	26
Totaal				
- Redelijke mate van zekerheid	45	1	0	46
- Verklaring functioneren in 2011	45	1	0	46
- Bestuur geeft onderbouwing	44	1	0	45

Best Practice Bepaling II.1.7				
De klokkenluidersregeling is vindbaar in publieke bronnen				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	26	0	0	26
AMS	22	1	0	23
Lokaal	22	3	2	27
Totaal	90	4	2	96

Best Practice Bepaling II.1.9				
Responstijd bestuur bij agendering door aandeelhouder				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- De responstijd van BP IV.4.4 is niet langer dan 180 dagen	20	0	0	20
- Het bestuur gebruikt de responstijd voor beraad en constructief overleg	20	0	0	20
- De RvC ziet hierop toe	20	0	0	20
- De responstijd: (1) wordt slechts eenmaal ingeroepen	20	0	0	20
- (2) geldt slechts eenmaal voor een bepaalde aangelegenheid	20	0	0	20

- (3) geldt niet voor een aandeelhouder die 75% van de aandelen bezit	20	0	0	20
AMX				
- De responstijd van BP IV.4.4 is niet langer dan 180 dagen	26	0	0	26
- Het bestuur gebruikt de responstijd voor beraad en constructief overleg	26	0	0	26
- De RvC ziet hierop toe	26	0	0	26
- De responstijd: (1) wordt slechts eenmaal ingeroepen	26	0	0	26
- (2) geldt slechts eenmaal voor een bepaalde aangelegenheid	26	0	0	26
- (3) geldt niet voor een aandeelhouder die 75% van de aandelen bezit	26	0	0	26
AMS				
- De responstijd van BP IV.4.4 is niet langer dan 180 dagen	23	0	0	23
- Het bestuur gebruikt de responstijd voor beraad en constructief overleg	23	0	0	23
- De RvC ziet hierop toe	23	0	0	23
- De responstijd: (1) wordt slechts eenmaal ingeroepen	23	0	0	23
- (2) geldt slechts eenmaal voor een bepaalde aangelegenheid	23	0	0	23
- (3) geldt niet voor een aandeelhouder die 75% van de aandelen bezit	23	0	0	23
Lokaal				
- De responstijd van BP IV.4.4 is niet langer dan 180 dagen	27	0	0	27
- Het bestuur gebruikt de responstijd voor beraad en constructief overleg	27	0	0	27
- De RvC ziet hierop toe	27	0	0	27
- De responstijd: (1) wordt slechts eenmaal ingeroepen	27	0	0	27
- (2) geldt slechts eenmaal voor een bepaalde aangelegenheid	27	0	0	27
- (3) geldt niet voor een aandeelhouder die 75% van de aandelen bezit	27	0	0	27
Totaal				
- De responstijd van BP IV.4.4 is niet langer dan 180 dagen	96	0	0	96
- Het bestuur gebruikt de responstijd voor beraad en constructief overleg	96	0	0	96
- De RvC ziet hierop toe	96	0	0	96
- De responstijd: (1) wordt slechts eenmaal ingeroepen	96	0	0	96
- (2) geldt slechts eenmaal voor een bepaalde aangelegenheid	96	0	0	96
- (3) geldt niet voor een aandeelhouder die 75% van de aandelen bezit	96	0	0	96

Best Practice Bepaling II.1.10

Wanneer een overnamebod op de (certificaten van) aandelen in de vennootschap wordt voorbereid draagt het bestuur er zorg voor dat de RvC tijdig en nauw wordt betrokken bij het overnameproces				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	26	0	0	26
AMS	23	0	0	23
Lokaal	27	0	0	27
Totaal	96	0	0	96

Best Practice Bepaling II.1.11

Indien het bestuur van een vennootschap ten aanzien waarvan een overnamebod is aangekondigd of uitgebracht, het verzoek van een concurrerende bieder ontvangt inzage te krijgen in de gegevens van de vennootschap, bespreekt het bestuur dit onverwijld met de RvC				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	26	0	0	26
AMS	22	0	1	23
Lokaal	27	0	0	27
Totaal	95	0	1	96

Best Practice Bepaling II.2.4

Er zijn opties aan bestuurders toegekend				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Opties worden i.i.g. De eerste 3 jaar na toekenning niet uitgeoefend	4	0	0	4
- Toekenning van aantal opties is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	4	0	0	4
AMX				
- Opties worden i.i.g. De eerste 3 jaar na toekenning niet uitgeoefend	4	2	1	7
- Toekenning van aantal opties is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	5	1	1	7
AMS				
- Opties worden i.i.g. De eerste 3 jaar na toekenning niet uitgeoefend	4	0	1	5
- Toekenning van aantal opties is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	4	1	0	5
Lokaal				
- Opties worden i.i.g. De eerste 3 jaar na toekenning niet uitgeoefend	4	0	0	4
- Toekenning van aantal opties is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	1	1	2	4
Totaal				
- Opties worden i.i.g. De eerste 3 jaar na toekenning niet uitgeoefend	16	2	2	20
- Toekenning van aantal opties is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	14	3	3	20

Best Practice Bepaling II.2.5

Er zijn aandelen aan bestuurders toegekend

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- De aandelen worden tenminste 5 jaar aangehouden	12	4	1	17
- Toekenning van aandelen is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	17	0	0	17
AMX				
- De aandelen worden tenminste 5 jaar aangehouden	7	5	4	16
- Toekenning van aandelen is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	16	0	0	16
AMS				
- De aandelen worden tenminste 5 jaar aangehouden	6	2	2	10
- Toekenning van aandelen is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	8	0	1	9
Lokaal				
- De aandelen worden tenminste 5 jaar aangehouden	2	0	1	3
- Toekenning van aandelen is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	3	0	0	3
Totaal				
- De aandelen worden tenminste 5 jaar aangehouden	27	11	8	46
- Toekenning van aandelen is afhankelijk van vooraf aangegeven doelen	44	0	1	45

Best Practice Bepaling II.2.6

De uitoefenprijs van opties is niet lager dan een verifieerbare koers of een verifieerbaar koersgemiddelde overeenkomstig de handel op de gereguleerde markt op één of meer van te voren vastgestelde dagen gedurende een periode van niet meer dan vijf handelsdagen voorafgaande aan en met inbegrip van de dag van toekenning

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	4	0	0	4
AMX	7	0	0	7
AMS	5	0	0	5
Lokaal	3	1	0	4
Totaal	19	1	0	20

Best Practice Bepaling II.2.7

Uitoefenprijs en andere voorwaarden opties				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Blijven hetzelfde gedurende de looptijd	4	0	0	4
- bij veranderingen wordt gemeld dat dit gebeurd is vanwege structuurwijzigingen	0	0	0	0
AMX				
- Blijven hetzelfde gedurende de looptijd	7	0	0	7
- bij veranderingen wordt gemeld dat dit gebeurd is vanwege structuurwijzigingen	1	0	0	1
AMS				
- Blijven hetzelfde gedurende de looptijd	5	0	0	5
- bij veranderingen wordt gemeld dat dit gebeurd is vanwege structuurwijzigingen	2	0	0	2
Lokaal				
- Blijven hetzelfde gedurende de looptijd	3	1	0	4
- bij veranderingen wordt gemeld dat dit gebeurd is vanwege structuurwijzigingen	1	0	0	1
Totaal				
- Blijven hetzelfde gedurende de looptijd	19	1	0	20
- bij veranderingen wordt gemeld dat dit gebeurd is vanwege structuurwijzigingen	4	0	0	4

Best Practice Bepaling II.2.8

Ontslagvergoeding bestuurders				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
Bedraagt maximaal éénmaal het vaste deel van het jaarsalaris	6	0	0	6
AMX				
Bedraagt maximaal éénmaal het vaste deel van het jaarsalaris	6	0	0	6
AMS				
- Bedraagt maximaal éénmaal het vaste deel van het jaarsalaris	2	1	0	3
Lokaal				
- Bedraagt maximaal éénmaal het vaste deel van het jaarsalaris	4	0	0	4
Totaal				
- Bedraagt maximaal éénmaal het vaste deel van het jaarsalaris	18	1	0	19

Best Practice Bepaling II.2.9

Leningen en/of garanties aan bestuurders				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Vereiste meldingen in het jaarverslag zijn gedaan	0	0	0	0
AMX				
- Vereiste meldingen in het jaarverslag zijn gedaan	2	0	0	2
AMS				
- Vereiste meldingen in het jaarverslag zijn gedaan	0	0	1	1
Lokaal				
- Vereiste meldingen in het jaarverslag zijn gedaan	0	0	0	0
Totaal				
- Vereiste meldingen in het jaarverslag zijn gedaan	2	0	1	3

Best Practice Bepaling II.2.10

De RvC heeft de bevoegdheid de waarde van eerder toegekende voorwaardelijke variabele beloningscomponent naar boven of naar beneden aan te passen, wanneer deze naar zijn oordeel tot onbillijke uitkomsten leidt vanwege buitengewone omstandigheden in de periode waarin de vooraf vastgestelde prestatiecriteria zijn of dienden te worden gerealiseerd.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	26	0	0	26
AMS	20	3	0	23
Lokaal	23	0	0	23
Totaal	89	3	0	92

Best Practice Bepaling II.2.11

De RvC heeft de bevoegdheid variabele beloning verstrekt op basis van onjuiste informatie terug te eisen

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- De RvC heeft de bevoegdheid	20	0	0	20
AMX				
- De RvC heeft de bevoegdheid	26	0	0	26
AMS				
- De RvC heeft de bevoegdheid	18	4	1	23
Lokaal				
- De RvC heeft de bevoegdheid	21	2	1	24
Totaal				
- De RvC heeft de bevoegdheid	85	6	2	93

Best Practice Bepaling II.2.12				
Inhoud van het remuneratierapport				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Het rapport bevat een beschrijving van het beloningsbeleid van het afgelopen boekjaar	20	0	0	20
- Het bevat een beschrijving van het beloningsbeleid voor komend jaar	20	0	0	20
- Het vermeldt hoe het beloningsbeleid bijdraagt aan de lange termijn doelen van de vennootschap	19	0	1	20
AMX				
- Het rapport bevat een beschrijving van het beloningsbeleid van het afgelopen boekjaar	25	0	1	26
- Het bevat een beschrijving van het beloningsbeleid voor komend jaar	24	0	2	26
- Het vermeldt hoe het beloningsbeleid bijdraagt aan de lange termijn doelen van de vennootschap	16	0	10	26
AMS				
- Het rapport bevat een beschrijving van het beloningsbeleid van het afgelopen boekjaar	21	0	2	23
- Het bevat een beschrijving van het beloningsbeleid voor komend jaar	20	0	3	23
- Het vermeldt hoe het beloningsbeleid bijdraagt aan de lange termijn doelen van de vennootschap	10	1	12	23
Lokaal				
- Het rapport bevat een beschrijving van het beloningsbeleid van het afgelopen boekjaar	24	0	1	25
- Het bevat een beschrijving van het beloningsbeleid voor komend jaar	16	0	8	24
- Het vermeldt hoe het beloningsbeleid bijdraagt aan de lange termijn doelen van de vennootschap	6	0	18	24
Totaal				
- Het rapport bevat een beschrijving van het beloningsbeleid van het afgelopen boekjaar	90	0	4	94
- Het bevat een beschrijving van het beloningsbeleid voor komend jaar	80	0	13	93
- Het vermeldt hoe het beloningsbeleid bijdraagt aan de lange termijn doelen van de vennootschap	51	1	41	93

Best Practice Bepaling II.2.13				
Overzicht van beloningskosten in het remuneratierapport				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Er is een schematisch overzicht	20	0	0	20
- Uitsplitsing: vast salaris	20	0	0	20
- Uitsplitsing: contante jaarbonus	19	0	0	19
- Uitsplitsing: toegekende aandelen	17	0	0	17
- Uitsplitsing: opties	5	0	0	5
- Uitsplitsing: pensioenrechten	20	0	0	20
- Uitsplitsing: overige emolumenten	18	0	1	19
- Waardering volgens normen jaarverslaggeving;	20	0	0	20
- gemeld wordt dat scenario-analyses zijn gemaakt;	19	0	1	20

- per bestuurder wordt de bandbreedte voor toe te kennen aandelen/opties gemeld;	17	0	1	18
- er is een tabel met de waarde van aandelengerelateerde bezoldigingscomponenten;	16	0	3	19
- in deze tabel staat de status van deze componenten;	16	0	3	19
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de vestingperiode;	12	0	4	16
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de lock up periode;	11	0	5	16
- De peer group van bedrijven is beschreven;	19	0	1	20
- er is een beschrijving van prestatiecriteria	19	1	0	20
- methoden om de prestatie te bepalen zijn beschreven;	19	0	0	19
- relatie tussen prestatiecriteria en doelen, en van relatie tussen bezoldiging en prestatie, ex ante en ex post, zijn beschreven;	18	0	1	19
- pensioenregelingen zijn beschreven;	20	0	0	20
- VUT-regelingen beschreven	20	0	0	20
AMX				
- Er is een schematisch overzicht	20	0	6	26
- Uitsplitsing: vast salaris	25	0	1	26
- Uitsplitsing: contante jaarbonus	25	0	0	25
- Uitsplitsing: toegekende aandelen	18	0	1	19
- Uitsplitsing: opties	7	0	1	8
- Uitsplitsing: pensioenrechten	26	0	0	26
- Uitsplitsing: overige emolumenten	13	0	10	23
- Waardering volgens normen jaarverslaggeving;	26	0	0	26
- gemeld wordt dat scenario-analyses zijn gemaakt;	20	0	6	26
- per bestuurder wordt de bandbreedte voor toe te kennen aandelen/opties gemeld;	15	0	5	20
- er is een tabel met de waarde van aandelengerelateerde bezoldigingscomponenten;	12	0	7	19
- in deze tabel staat de status van deze componenten;	14	0	6	20
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de vestingperiode;	9	1	10	20
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de lock up periode;	7	1	9	17
- De peer group van bedrijven is beschreven;	19	1	6	26
- er is een beschrijving van prestatiecriteria	25	0	1	26
- methoden om de prestatie te bepalen zijn beschreven;	23	0	3	26
- relatie tussen prestatiecriteria en doelen, en van relatie tussen bezoldiging en prestatie, ex ante en ex post, zijn beschreven;	20	0	5	25
- pensioenregelingen zijn beschreven;	25	0	1	26
- VUT-regelingen beschreven	25	0	0	25
AMS				
- Er is een schematisch overzicht	17	0	6	23
- Uitsplitsing: vast salaris	22	0	1	23
- Uitsplitsing: contante jaarbonus	22	0	1	23
- Uitsplitsing: toegekende aandelen	8	0	2	10

- Uitsplitsing: opties	3	1	2	6
- Uitsplitsing: pensioenrechten	20	0	3	23
- Uitsplitsing: overige emolumenten	10	0	9	19
- Waardering volgens normen jaarverslaggeving;	22	0	1	23
- gemeld wordt dat scenario-analyses zijn gemaakt;	15	0	7	22
- per bestuurder wordt de bandbreedte voor toe te kennen aandelen/opties gemeld;	11	0	6	17
- er is een tabel met de waarde van aandelengerelateerde bezoldigingscomponenten;	6	0	8	14
- in deze tabel staat de status van deze componenten;	9	0	4	13
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de vestingperiode;	1	0	12	13
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de lock up periode;	1	0	11	12
- De peer group van bedrijven is beschreven;	7	0	14	21
- er is een beschrijving van prestatiecriteria	18	2	3	23
- methoden om de prestatie te bepalen zijn beschreven;	13	3	7	23
- relatie tussen prestatiecriteria en doelen, en van relatie tussen bezoldiging en prestatie, ex ante en ex post, zijn beschreven;	11	4	7	22
- pensioenregelingen zijn beschreven;	20	0	3	23
- VUT-regelingen beschreven	20	0	0	20
Lokaal				
- Er is een schematisch overzicht	19	0	7	26
- Uitsplitsing: vast salaris	25	0	0	25
- Uitsplitsing: contante jaarbonus	20	0	1	21
- Uitsplitsing: toegekende aandelen	4	0	0	4
- Uitsplitsing: opties	6	0	0	6
- Uitsplitsing: pensioenrechten	18	0	1	19
- Uitsplitsing: overige emolumenten	10	1	9	20
- Waardering volgens normen jaarverslaggeving;	23	0	0	23
- gemeld wordt dat scenario-analyses zijn gemaakt;	8	3	11	22
- per bestuurder wordt de bandbreedte voor toe te kennen aandelen/opties gemeld;	7	0	4	11
- er is een tabel met de waarde van aandelengerelateerde bezoldigingscomponenten;	4	0	6	10
- in deze tabel staat de status van deze componenten;	5	0	4	9
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de vestingperiode;	5	0	4	9
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de lock up periode;	3	0	5	8
- De peer group van bedrijven is beschreven;	6	1	18	25
- er is een beschrijving van prestatiecriteria	16	1	3	20
- methoden om de prestatie te bepalen zijn beschreven;	8	1	11	20
- relatie tussen prestatiecriteria en doelen, en van relatie tussen bezoldiging en prestatie, ex ante en ex post, zijn beschreven;	3	3	14	20
- pensioenregelingen zijn beschreven;	19	0	1	20

- VUT-regelingen beschreven	23	0	0	23
Totaal				0
- Er is een schematisch overzicht	76	0	19	95
- Uitsplitsing: vast salaris	92	0	2	94
- Uitsplitsing: contante jaarbonus	86	0	2	88
- Uitsplitsing: toegekende aandelen	47	0	3	50
- Uitsplitsing: opties	21	1	3	25
- Uitsplitsing: pensioenrechten	84	0	4	88
- Uitsplitsing: overige emolumenten	51	1	29	81
- Waardering volgens normen jaarverslaggeving;	91	0	1	92
- gemeld wordt dat scenario-analyses zijn gemaakt;	62	3	25	90
- per bestuurder wordt de bandbreedte voor toe te kennen aandelen/opties gemeld;	50	0	16	66
- er is een tabel met de waarde van aandelengerelateerde bezoldigingscomponenten;	38	0	24	62
- in deze tabel staat de status van deze componenten;	44	0	17	61
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de vestingperiode;	27	1	30	58
- in deze tabel staat de waarde en het aantal op het einde van de lock up periode;	22	1	30	53
- De peer group van bedrijven is beschreven;	51	2	39	92
- er is een beschrijving van prestatiecriteria	78	4	7	89
- methoden om de prestatie te bepalen zijn beschreven;	63	4	21	88
- relatie tussen prestatiecriteria en doelen, en van relatie tussen bezoldiging en prestatie, ex ante en ex post, zijn beschreven;	52	7	27	86
- pensioenregelingen zijn beschreven;	84	0	5	89
- VUT-regelingen beschreven	88	0	0	88

Best Practice Bepaling II.2.14

De belangrijkste elementen van het contract van een bestuurder met de vennootschap worden na het sluiten daarvan gepubliceerd, uiterlijk bij de oproeping voor de algemene vergadering waar de benoeming van de bestuurder wordt voorgesteld

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
De belangrijkste elementen uit het contract van de bestuurder worden na het afsluiten van het contract openbaar gemaakt, uiterlijk bij oproeping voor de AvA waar de benoeming van de bestuurder wordt voorgesteld	9	1	0	10
De hoogte van het vaste deel van de beloning is openbaar gemaakt	9	0	2	11
De opbouw en hoogte van het variabele deel van de beloning zijn openbaar gemaakt	9	0	1	10
De afvloeiingsregeling en/of vertrekvergoeding is openbaar gemaakt	9	0	1	10
De evt voorwaarden van een change of control clause en andere in het vooruitzicht gestelde vergoedingen zijn openbaar gemaakt	8	0	1	9
De pensioenregeling is openbaar gemaakt	9	0	1	10
De prestatiecriteria t.b.v. variabele beloning zijn openbaar gemaakt	9	0	1	10

AMX

De belangrijkste elementen uit het contract van de bestuurder worden na het afsluiten van het contract openbaar gemaakt, uiterlijk bij oproeping voor de AvA waar de benoeming van de bestuurder wordt voorgesteld	5	0	2	7
De hoogte van het vaste deel van de beloning is openbaar gemaakt	4	0	0	4
De opbouw en hoogte van het variabele deel van de beloning zijn openbaar gemaakt	4	0	0	4
De afvloeiingsregeling en/of vertrekvergoeding is openbaar gemaakt	5	0	0	5
De evt voorwaarden van een change of control clause en andere in het vooruitzicht gestelde vergoedingen zijn openbaar gemaakt	5	0	0	5
De pensioenregeling is openbaar gemaakt?	5	0	0	5
De prestatiecriteria t.b.v. variabele beloning zijn openbaar gemaakt	4	0	0	4

AMS

De belangrijkste elementen uit het contract van de bestuurder worden na het afsluiten van het contract openbaar gemaakt, uiterlijk bij oproeping voor de AvA waar de benoeming van de bestuurder wordt voorgesteld	1	1	3	5
De hoogte van het vaste deel van de beloning is openbaar gemaakt	1	0	0	1
De opbouw en hoogte van het variabele deel van de beloning zijn openbaar gemaakt	1	0	0	1
De afvloeiingsregeling en/of vertrekvergoeding is openbaar gemaakt	1	0	0	1
De evt voorwaarden van een change of control clause en andere in het vooruitzicht gestelde vergoedingen zijn openbaar gemaakt	1	0	0	1
De pensioenregeling is openbaar gemaakt?	0	0	0	0
De prestatiecriteria t.b.v. variabele beloning zijn openbaar gemaakt	0	1	0	1

Lokaal

De belangrijkste elementen uit het contract van de bestuurder worden na het afsluiten van het contract openbaar gemaakt, uiterlijk bij oproeping voor de AvA waar de benoeming van de bestuurder wordt voorgesteld	4	0	5	9
De hoogte van het vaste deel van de beloning is openbaar gemaakt	4	0	0	4
De opbouw en hoogte van het variabele deel van de beloning zijn openbaar gemaakt	1	1	0	2
De afvloeiingsregeling en/of vertrekvergoeding is openbaar gemaakt	3	0	1	4
De evt voorwaarden van een change of control clause en andere in het vooruitzicht gestelde vergoedingen zijn openbaar gemaakt	2	0	1	3
De pensioenregeling is openbaar gemaakt?	4	0	0	4
De prestatiecriteria t.b.v. variabele beloning zijn openbaar gemaakt	1	1	0	2
Totaal				
De belangrijkste elementen uit het contract van de bestuurder worden na het afsluiten van het contract openbaar gemaakt, uiterlijk bij oproeping voor de AvA waar de benoeming	19	2	10	31

van de bestuurder wordt voorgesteld

De hoogte van het vaste deel van de beloning is openbaar gemaakt	18	0	2	20
De opbouw en hoogte van het variabele deel van de beloning zijn openbaar gemaakt	15	1	1	17
De afvloeiingsregeling en/of vertrekvergoeding is openbaar gemaakt	18	0	2	19
De evt voorwaarden van een change of control clause en andere in het vooruitzicht gestelde vergoedingen zijn openbaar gemaakt	16	0	2	19
De pensioenregeling is openbaar gemaakt?	18	0	1	19
De prestatiecriteria t.b.v. variabele beloning zijn openbaar gemaakt	14	2	1	7

Best Practice Bepaling II.2.15

Verantwoording en uitleg van evt. vertrekvergoeding danwel bijzondere vergoeding				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
Het remuneratieverslag geeft een verantwoording en uitleg voor deze bijzondere vergoeding	6	1	0	7
AMX				
Het remuneratieverslag geeft een verantwoording en uitleg voor deze bijzondere vergoeding	7	0	0	7
AMS				
Het remuneratieverslag geeft een verantwoording en uitleg voor deze bijzondere vergoeding	0	0	4	4
Lokaal				
Het remuneratieverslag geeft een verantwoording en uitleg voor deze bijzondere vergoeding	3	0	3	6
Totaal				
Het remuneratieverslag geeft een verantwoording en uitleg voor deze bijzondere vergoeding	16	1	7	24

Best Practice Bepaling II.3.4

transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen, goedgekeurd door de raad van commissarissen en gepubliceerd in het jaarverslag, met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat best practice bepalingen II.3.2 tot en met II.3.4 zijn nageleefd				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen II.3.2 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), II.3.3 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en II.3.4 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	1	0	0	1
AMX				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen II.3.2 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), II.3.3 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en II.3.4 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	1	0	0	1
AMS				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen II.3.2 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), II.3.3 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en II.3.4 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	0	0	0	0
Lokaal				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen II.3.2 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), II.3.3 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en II.3.4 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	3	0	2	5
Totaal				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen II.3.2 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), II.3.3 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en II.3.4 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	5	0	2	7

Best Practice Bepaling III.1.5

Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt welke commissarissen frequent afwezig zijn geweest bij de vergaderingen van de raad van commissarissen				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	19	0	1	20
AMX	26	0	0	26
AMS	19	0	4	23
Lokaal	20	1	5	26
Totaal	84	1	10	95

Best Practice Bepaling III.1.7

De raad van commissarissen bespreekt ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zijn eigen functioneren, het functioneren van de afzonderlijke commissies van de raad en dat van de individuele commissarissen, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Tevens wordt het gewenste profiel en de samenstelling en competentie van de raad van commissarissen besproken. De raad van commissarissen bespreekt voorts ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zowel het functioneren van het bestuur als college als dat van de individuele bestuurders en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt op welke wijze de evaluatie van de raad van commissarissen, de afzonderlijke commissies, en de individuele commissarissen heeft plaatsgevonden

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
Het verslag meldt dat het functioneren van de afzonderlijke commissies is besproken	17	1	2	20
Het verslag van de RvC vermeldt op welke wijze deze evaluaties hebben plaatsgevonden	17	0	1	18
AMX				
Het verslag meldt dat het functioneren van de afzonderlijke commissies is besproken	16	0	2	18
Het verslag van de RvC vermeldt op welke wijze deze evaluaties hebben plaatsgevonden	14	0	4	18
AMS				
Het verslag meldt dat het functioneren van de afzonderlijke commissies is besproken	3	1	1	5
Het verslag van de RvC vermeldt op welke wijze deze evaluaties hebben plaatsgevonden	4	0	0	4
Lokaal				
Het verslag meldt dat het functioneren van de afzonderlijke commissies is besproken	2	0	2	4
Het verslag van de RvC vermeldt op welke wijze deze evaluaties hebben plaatsgevonden	3	0	0	3
Totaal				
Het verslag meldt dat het functioneren van de afzonderlijke commissies is besproken	38	2	7	47
Het verslag van de RvC vermeldt op welke wijze deze evaluaties hebben plaatsgevonden	38	0	5	43

Best Practice Bepaling III.2.3

Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt dat naar het oordeel van de raad van commissarissen is voldaan aan het in best practice bepaling III.2.1 bepaalde en geeft daarbij aan welke commissarissen de raad eventueel als niet-onafhankelijk beschouwt.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	19	1	0	20
AMX	22	3	1	26
AMS	20	3	0	23
Lokaal	23	2	2	27
Totaal	84	9	3	96

Best Practice Bepaling III.3.1

De raad van commissarissen stelt een profielschets voor zijn omvang en samenstelling op, rekening houdend met de aard van de onderneming, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. In de profielschets wordt ingegaan op de voor de vennootschap relevante aspecten van diversiteit in de samenstelling van de raad en wordt vermeld welke concrete doelstelling de raad ten aanzien van diversiteit hanteert. Voor zover de bestaande

situatie afwijkt van de nagestreefde situatie, legt de raad van commissarissen hierover verantwoording af in het verslag van de raad van commissarissen en geeft hij tevens aan hoe en op welke termijn hij verwacht dit streven te realiseren. De profielschets wordt algemeen verkrijgbaar gesteld en op de website van de vennootschap geplaatst

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
De profielschets voor de raad van commissarissen is vindbaar in publieke bronnen	20	0	0	20
De profielschets van de RvC vermeldt welke concrete doelstelling tav diversiteit de RvC hanteert	19	0	1	20
De RvC legt in het verslag van de RvC verantwoording af indien de feitelijke diversiteit afwijkt van de nagestreefde diversiteit	17	0	1	18
De RvC geeft aan op welke termijn en hoe de nagestreefde diversiteit gerealiseerd gaat worden	12	1	4	17
AMX				
De profielschets voor de raad van commissarissen is vindbaar	26	0	0	26
De profielschets van de RvC vermeldt concrete doelstelling tav diversiteit	14	5	7	26
De RvC legt in het verslag van de RvC verantwoording af indien de feitelijke diversiteit afwijkt van de nagestreefde diversiteit	18	2	2	22
De RvC geeft aan op welke termijn en hoe de nagestreefde diversiteit gerealiseerd gaat worden	13	0	5	18
AMS				
De profielschets voor de raad van commissarissen is vindbaar	22	0	1	23
De profielschets van de RvC vermeldt concrete doelstelling tav diversiteit	12	1	9	22
De RvC legt in het verslag van de RvC verantwoording af indien de feitelijke diversiteit afwijkt van de nagestreefde diversiteit	15	0	3	18
De RvC geeft aan op welke termijn en hoe de nagestreefde diversiteit gerealiseerd gaat worden	10	0	4	14
Lokaal				
De profielschets voor de raad van commissarissen is vindbaar	25	0	2	27
De profielschets van de RvC vermeldt concrete doelstelling tav diversiteit	11	1	13	25
De RvC legt in het verslag van de RvC verantwoording af indien de feitelijke diversiteit afwijkt van de nagestreefde diversiteit	14	0	4	18
De RvC geeft aan op welke termijn en hoe de nagestreefde diversiteit gerealiseerd gaat worden	11	0	2	13
Totaal				
De profielschets voor de raad van commissarissen is vindbaar	93	0	3	96
De profielschets van de RvC vermeldt concrete doelstelling tav diversiteit	56	7	30	93

De RvC legt in het verslag van de RvC verantwoording af indien de feitelijke diversiteit afwijkt van de nagestreefde diversiteit	64	2	10	76
De RvC geeft aan op welke termijn en hoe de nagestreefde diversiteit gerealiseerd gaat worden	46	1	15	62

Best Practice Bepaling III.5.1

De raad van commissarissen stelt voor iedere commissie een reglement op. Het reglement geeft aan wat de rol en verantwoordelijkheid van de desbetreffende commissie is, haar samenstelling en op welke wijze zij haar taak uitoefent.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
Er is een afzonderlijke auditcommissie	20	0	0	20
Het reglement van de auditcommissie is vindbaar in publieke bronnen	20	0	0	20
Er is een afzonderlijke remuneratiecommissie (indien nee wel invullen als de commissie er is)	19	1	0	20
Het reglement van de remuneratiecommissie is vindbaar in publieke bronnen	20	0	0	20
Er is een afzonderlijke benoemingscommissie	19	1	0	20
Het reglement van de benoemingscommissie is vindbaar in publieke bronnen	20	0	0	20
AMX				
Er is een afzonderlijke auditcommissie (indien nee wel invullen als de commissie er is)	17	0	1	18
Het reglement van de auditcommissie is vindbaar in publieke bronnen	16	1	0	17
Er is een afzonderlijke remuneratiecommissie (indien nee wel invullen als de commissie er is)	16	1	1	18
Het reglement van de remuneratiecommissie is vindbaar in publieke bronnen	17	0	0	17
Er is een afzonderlijke benoemingscommissie	15	1	1	17
Het reglement van de benoemingscommissie is vindbaar in publieke bronnen	16	0	0	16
AMS				
Er is een afzonderlijke auditcommissie	5	0	0	5
Het reglement van de auditcommissie is vindbaar in publieke bronnen	5	0	0	5
Er is een afzonderlijke remuneratiecommissie	4	0	0	4
Het reglement van de remuneratiecommissie is vindbaar in publieke bronnen	3	1	1	5
Er is een afzonderlijke benoemingscommissie	4	0	0	4
Het reglement van de benoemingscommissie is vindbaar in publieke bronnen	3	1	1	5
Lokaal				
Er is een afzonderlijke auditcommissie (indien nee wel invullen als de commissie er is)	2	2	0	4
Het reglement van de auditcommissie is vindbaar in publieke bronnen	2	0	0	2
Er is een afzonderlijke remuneratiecommissie (indien nee wel invullen als de commissie er is)	2	1	1	4
Het reglement van de remuneratiecommissie is vindbaar in publieke bronnen	1	0	1	2
Er is een afzonderlijke benoemingscommissie	2	1	1	4
Het reglement van de benoemingscommissie is vindbaar in publieke bronnen	1	0	1	2
Totaal				

Er is een afzonderlijke auditcommissie (indien nee wel invullen als de commissie er is)	44	2	1	47
Het reglement van de auditcommissie is vindbaar in publieke bronnen	43	1	0	44
Er is een afzonderlijke remuneratiecommissie (indien nee wel invullen als de commissie er is)	41	3	2	46
Het reglement van de remuneratiecommissie is vindbaar in publieke bronnen	41	1	2	44
Er is een afzonderlijke benoemingscommissie	40	3	2	45
Het reglement van de benoemingscommissie is vindbaar in publieke bronnen	40	1	2	23

Best Practice Bepaling III.5.3

Het verslag van de RvC meldt dat iedere commissie een verslag heeft uitgebracht

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	19	0	1	20
AMX	14	0	2	16
AMS	4	0	1	5
Lokaal	1	0	2	3
Totaal	38	0	6	44

Best Practice Bepaling III.5.11

Het voorzitterschap van de remuneratiecommissie wordt niet vervuld door de voorzitter van de raad van commissarissen, noch door een voormalig bestuurder van de vennootschap, noch door een commissaris die bij een andere beursgenoteerde vennootschap bestuurder is.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	16	4	0	20
AMX	12	4	0	16
AMS	4	0	0	4
Lokaal	2	0	0	2
Totaal	34	8	0	42

Best Practice Bepaling III.5.13

Indien de remuneratiecommissie ten behoeve van haar taken gebruik maakt van de diensten van een remuneratieadviseur, vergewist zij zich ervan dat de desbetreffende adviseur geen advies verstrekt aan de bestuurders van de vennootschap.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	14	0	0	14
AMX	18	0	1	19
AMS	7	0	1	8
Lokaal	2	0	0	2
Totaal	41	0	2	43

Best Practice Bepaling III.6.3

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
<p>Alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen van commissarissen spelen worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen. Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van commissarissen spelen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of voor de desbetreffende commissarissen behoeven de goedkeuring van de raad van commissarissen. Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat best practice bepalingen III.6.1 tot en met III.6.3 zijn nageleefd</p>				
AEX				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen III.6.1 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), III.6.2 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en III.6.3 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	2	1	0	3
AMX				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen III.6.1 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), III.6.2 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en III.6.3 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	2	0	1	3
AMS				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen III.6.1 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), III.6.2 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en III.6.3 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	1	0	3	4
Lokaal				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen III.6.1 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), III.6.2 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en III.6.3 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	2	0	2	4
Totaal				
In het jaarverslag is expliciet aangegeven dat best practice bepalingen III.6.1 (inzake melding aan voorzitter rvc en overige bestuursleden), III.6.2 (afzijdigheid bestuurder bij discussies ter zake) en III.6.3 (goedkeuring door rvc) zijn gevolgd	7	1	6	14

Best Practice Bepaling III.6.4

Alle transacties tussen de vennootschap en natuurlijke of rechtspersonen die tenminste tien procent van de aandelen in de vennootschap houden, worden onder in debranche gebruikelijke condities overeengekomen. Besluiten tot het aangaan van transacties met deze personen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschappen/of voor deze personen behoeven goedkeuring van de raad van commissarissen. Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag, met de verklaring dat best practice bepaling III.6.4 is nageleefd.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Gedragingen III.6.4 zijn nagekomen	1	0	0	1
AMX				
- Gedragingen III.6.4 zijn nagekomen	1	0	3	4
AMS				
- Gedragingen III.6.4 zijn nagekomen	2	1	3	6
Lokaal				
- Gedragingen III.6.4 zijn nagekomen	5	1	5	11
Totaal				
- Gedragingen III.6.4 zijn nagekomen	9	2	11	22

Best Practice Bepaling III.6.5

De vennootschap stelt regels op voor het bezit van en transacties in effecten door bestuurders en commissarissen anders dan die uitgegeven door de 'eigen' vennootschap

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	23	2	1	26
AMS	18	3	2	23
Lokaal	16	7	4	27
Totaal	77	12	7	96

Best Practice Bepaling III.7.3

De vennootschap verstrekt aan haar commissarissen geen persoonlijke leningen, garanties, en dergelijke, tenzij in de normale uitoefening van het bedrijf en na goedkeuring van de raad van commissarissen. Leningen worden niet kwijtgescholden

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
Het jaarverslag meldt dat (1) de leningen of garanties zijn verstrekt in de normale uitoefening van het bedrijf, (2) voor goedkeuring van de raad van commissarissen zijn voorgelegd, en (3) dat leningen worden niet kwijtgescholden	0	0	0	0
AMX				
Het jaarverslag meldt dat (1) de leningen of garanties zijn verstrekt in de normale uitoefening van het bedrijf, (2) voor goedkeuring van de raad van commissarissen zijn voorgelegd, en (3) dat leningen worden niet kwijtgescholden	0	0	0	0
AMS				
Het jaarverslag meldt dat (1) de leningen of garanties zijn verstrekt in de normale uitoefening van het bedrijf, (2) voor goedkeuring van de raad van commissarissen zijn voorgelegd, en (3) dat leningen worden niet kwijtgescholden	0	0	0	0
Lokaal				
Het jaarverslag meldt dat (1) de leningen of garanties zijn verstrekt in de normale uitoefening van het bedrijf, (2) voor goedkeuring van de raad van commissarissen zijn voorgelegd, en (3) dat leningen worden niet kwijtgescholden	0	0	0	0
Totaal				
Het jaarverslag meldt dat (1) de leningen of garanties zijn verstrekt in de normale uitoefening van het bedrijf, (2) voor goedkeuring van de raad van commissarissen zijn voorgelegd, en (3) dat leningen worden niet kwijtgescholden	0	0	0	0

Best Practice Bepaling III.8.1

De voorzitter van het bestuur is niet tevens belast, noch belast geweest met de dagelijkse gang van zaken van de vennootschap.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	2	0	0	2
AMX	0	0	0	0
AMS	1	0	0	1
Lokaal	1	0	0	1
Totaal	4	0	0	4

Best Practice Bepaling III.8.4

Indien ja op III.8.1.aa: De "board" bestaat in meerderheid uit onafhankelijke non-executives				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	2	0	0	2
AMX	0	0	0	0
AMS	1	0	0	1
Lokaal	0	1	0	1
Totaal	3	1	0	4

Best Practice Bepaling IV.1.1

De algemene vergadering van een niet-structuurvennootschap kan een besluit tot het ontnemen van het bindende karakter aan een voordracht tot benoeming van een bestuurder of commissaris en/of een besluit tot ontslag van een bestuurder of commissaris nemen bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	13	5	0	18
AMX	14	5	2	21
AMS	12	3	3	18
Lokaal	16	2	0	18
Totaal	55	15	5	75

Best Practice Bepaling IV.1.4

Het reserverings- en dividendbeleid van de vennootschap (de hoogte en bestemming van reservering, de hoogte van het dividend en de dividendvorm) wordt als apart agendapunt op de algemene vergadering van aandeelhouders behandeld en verantwoord.

	Toepassen	Stijging	Uitleg	Stijging	Niet N	Stijging	n
AEX	19		1		0		20
AMX	23		2		1		26
AMS	22		1		0		23
Lokaal	23		0		3		26
Totaal	87		4		4		95

Best Practice Bepaling IV.1.7

De vennootschap heeft een registratiedatum voor de uitoefening van stem- en vergaderrechten bepaald

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	25	0	0	25
AMS	23	0	0	23
Lokaal	24	0	3	27
Totaal	92	0	3	95

Best Practice Bepaling IV.3.1

Analistenbijeenkomsten, analistenpresentaties, presentaties aan (institutionele) beleggers en persconferenties worden vooraf via de website van de vennootschap en persberichten aangekondigd. Alle aandeelhouders kunnen deze bijeenkomsten en presentaties gelijktijdig volgen door middel van webcasting, telefoonlijnen, of anderszins. De presentaties worden na afloop van de bijeenkomsten op de website van de vennootschap geplaatst.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
- Vooraf aangekondigd en te volgen	18	2	0	20
- Vindbaar in publieke bronnen	20	0	0	20
AMX				
- Vooraf aangekondigd en te volgen	18	8	0	26
- Vindbaar in publieke bronnen	25	0	1	26
AMS				
- Vooraf aangekondigd en te volgen	6	15	1	22
- Vindbaar in publieke bronnen	22	0	0	22
Lokaal				
- Vooraf aangekondigd en te volgen	7	13	7	27
- Vindbaar in publieke bronnen	21	1	5	27
Totaal				
- Vooraf aangekondigd en te volgen	49	38	8	95
- Vindbaar in publieke bronnen	88	1	6	95

Best Practice Bepaling IV.3.7

Op de agenda van de AvA wordt vermeld welke punten ter bespreking en welke ter stemming zijn

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	20	0	0	20
AMX	25	0	0	25
AMS	23	0	0	23
Lokaal	26	0	1	27
Totaal	94	0	1	95

Best Practice Bepaling IV.3.8

De toelichting bij de agenda wordt op de website van de vennootschap geplaatst.				
	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
Een voorstel tot goedkeuring of machtiging door de AvA wordt schriftelijk toegelicht.	20	0	0	20
De aandeelhouderscirculaire is op de website van de vennootschap geplaatst	20	0	0	20
AMX				
Een voorstel tot goedkeuring of machtiging door de AvA wordt schriftelijk toegelicht.	24	0	1	25
De aandeelhouderscirculaire is op de website van de vennootschap geplaatst	25	0	0	25
AMS				
Een voorstel tot goedkeuring of machtiging door de AvA wordt schriftelijk toegelicht.	22	0	1	23
De aandeelhouderscirculaire is op de website van de vennootschap geplaatst	23	0	0	23
Lokaal				
Een voorstel tot goedkeuring of machtiging door de AvA wordt schriftelijk toegelicht.	26	0	1	27
De aandeelhouderscirculaire is op de website van de vennootschap geplaatst	26	0	1	27
Totaal				
Een voorstel tot goedkeuring of machtiging door de AvA wordt schriftelijk toegelicht.	92	0	3	95
De aandeelhouderscirculaire is op de website van de vennootschap geplaatst	94	0	1	95

Best Practice Bepaling IV.3.9

Materiële wijzigingen in de statuten van de vennootschap alsmede voorstellen tot benoeming van bestuurders en commissarissen worden afzonderlijk aan de algemene vergadering voorgelegd.

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX				
Materiële wijzigingen van de statuten van de vennootschap worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	20	0	0	20
Voorstellen tot benoeming van bestuurders en commissarissen worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	20	0	0	20
AMX				
Materiële wijzigingen van de statuten van de vennootschap worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	26	0	0	26
Voorstellen tot benoeming van bestuurders en commissarissen worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	26	0	0	26
AMS				
Materiële wijzigingen van de statuten van de vennootschap worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	23	0	0	23
Voorstellen tot benoeming van bestuurders en commissarissen worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	22	0	1	23
Lokaal				
Materiële wijzigingen van de statuten van de vennootschap worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	26	1	0	27
Voorstellen tot benoeming van bestuurders en commissarissen worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	27	0	0	27
Totaal				
Materiële wijzigingen van de statuten van de vennootschap worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	95	1	0	96
Voorstellen tot benoeming van bestuurders en commissarissen worden afzonderlijk aan de AvA voorgelegd	95	0	1	96

Best Practice Bepaling IV.3.13

De vennootschap formuleert een beleid op hoofdlijnen inzake bilaterale contacten met aandeelhouders. Dit beleid is te vinden op de website

	Toepassen	Uitleg	Niet N	n
AEX	17	0	3	20
AMX	20	2	3	25
AMS	16	2	5	23
Lokaal	13	2	12	27
Totaal	66	6	23	95